

מילון מונחים

380 מונחים באופציות, שוק ההון וסטטיסטיקה - כל אחד בעברית ובאנגלית, עם הסבר מלא.

אופציות – מונחי יסוד

53 מונחים

אופציה Option

חוזה המקנה זכות, אך לא חובה, לקנות או למכור נכס במחיר קבוע עד למועד מסוים. הקונה משלם פרמיה על הזכות הזו, והמוכר מקבל אותה ומתחייב לצד השני של העסקה. אם האופציה חסרת ערך בפקיעה, הקונה מפסיד את הפרמיה בלבד, והמוכר שומר אותה.

נגזר Derivative

מכשיר פיננסי שהמחיר שלו אינו עומד בפני עצמו אלא נגזר ממחירו של נכס אחר. אופציה היא סוג אחד של נגזר, ולצידה יש חוזים עתידיים, חוזי החלף וחוזי הפרשים. המשמעות המעשית היא שכדי להבין נגזר צריך קודם להבין מה מזיז את נכס הבסיס שלו.

חוזה עתידי Futures Contract

התחייבות הדדית לקנות או למכור נכס במחיר קבוע במועד עתידי, בלי זכות לוותר על העסקה. זה ההבדל המרכזי מאופציה: באופציה צד אחד מחזיק בזכות והשני בחובה, ובחוזה עתידי שני הצדדים מחויבים. לכן אין בו פרמיה, אלא בטחונות שמתעדכנים מדי יום לפי תנועת המחיר.

אופציית קול Call Option

אופציה המקנה זכות לקנות את הנכס במחיר המימוש. קונה הקול מרוויח כשהנכס עולה מעל מחיר המימוש בתוספת הפרמיה ששילם, ומוכר הקול מקבל פרמיה ומתחייב למכור במחיר הזה אם יידרש. מכירת קול בלי להחזיק את הנכס נקראת קול חשוף, וההפסד בה אינו מוגבל מלמעלה.

אופציית פוט Put Option

אופציה המקנה זכות למכור את הנכס במחיר המימוש. זהו הביטוח הקלאסי של מחזיק מניות: אם השוק יורד מתחת למחיר המימוש, הזכות למכור במחיר הגבוה שווה כסף. מוכר הפוט נמצא בצד השני, מקבל פרמיה, ומתחייב לקנות את הנכס במחיר המימוש אם הקונה יממש.

מחיר מימוש Strike Price

המחיר שבו ניתן לממש את האופציה ולקנות או למכור את הנכס. הוא נקבע מראש ואינו משתנה לאורך חיי האופציה, וכל שאר המספרים נגזרים מהמרחק בינו לבין מחיר הנכס בפועל. ככל שהוא רחוק יותר מהמחיר הנוכחי, האופציה זולה יותר והסיכוי שתפקע עם ערך קטן יותר.

תאריך פקיעה Expiration Date

התאריך שבו האופציה מפסיקה להתקיים. עד אליו לאופציה יש גם ערך זמן, ואחריו נשאר רק הערך הפנימי, אם יש כזה. הפקיעה החודשית הסטנדרטית בארצות הברית היא ביום שישי השלישי בחודש, ולצידה קיימות היום פקיעות שבועיות ויומיות.

ימים לפקיעה Days to Expiration

מספר הימים שנותרו עד תאריך הפקיעה, מקוצר לרוב כ-DTE. זהו הפרמטר שקובע כמה ערך זמן יש באופציה וכמה מהר הוא נשחק: בטווח של 45 יום השחיקה איטית ויציבה, ובשבוע האחרון היא מואצת. סוחרים מתארים אסטרטגיה לפי ה-DTE שבו הם נכנסים, למשל מכירת פוט ב-45 יום.

פרמיה Premium

המחיר ששולם עבור האופציה בעת הקנייה או שהתקבל בעת הכתיבה. היא מורכבת משני חלקים בלבד: ערך פנימי וערך זמן. הפרמיה היא גם ההפסד המקסימלי של הקונה, וגם הרווח המקסימלי של הכותב.

מימוש Exercise

פעולת השימוש בזכות שמקנה האופציה. רק מחזיק האופציה יכול לממש, והכותב הוא הצד הפסיבי שמקבל הקצאה. בפועל רוב האופציות נסגרות בשוק לפני הפקיעה במקום להתממש.

מימוש מוקדם Early Exercise

מימוש האופציה לפני תאריך הפקיעה. אפשרי רק באופציות אמריקאיות, ולרוב אינו כדאי, כי מי שמממש מוותר על כל ערך הזמן שנותר באופציה. המקרה הנפוץ שבו זה כן קורה הוא קול על מניה שמחלקת דיבידנד גדול, ביום שלפני היום הקובע.

מימוש אוטומטי Automatic Exercise

מימוש שמתבצע אוטומטית כשהאופציה בתוך הכסף בפקיעה. בארצות הברית זה קורה כשהאופציה בתוך הכסף ולו בסנט אחד, אלא אם המחזיק הורה אחרת. מי שאינו רוצה לקבל את המניות צריך לסגור את הפוזיציה לפני תום המסחר.

הקצאה Assignment

החובה שנופלת על כותב האופציה לקנות או למכור את הנכס כאשר הצד שכנגד מממש. הכותב אינו בוחר אם ומתי זה יקרה: ההקצאה מגיעה דרך המסלקה, שמחלקת אותה בין הכותבים. באופציות מדד שמסולקות במזומן אין מסירה של נכס אלא חיוב או זיכוי כספי.

פקיעה חסרת ערך Worthless Expiration

פקיעה של אופציה מחוץ לכסף, שבה הכותב שומר את מלוא הפרמיה ולא נדרש לפעולה. זו התוצאה שמוכר אופציות מחפש, וזו גם הסיבה שאחוז ההצלחה במכירת אופציות רחוקות גבוה. אחוז ההצלחה לבדו אינו מעיד על רווחיות, כי הוא לא מודד את גודל ההפסדים הבודדים.

כתיבת אופציה Writing an Option

מכירת אופציה חדשה תוך התחייבות לפי תנאיה. הכותב מקבל את הפרמיה מיד, ובתמורה לוקח על עצמו חובה שתלויה במה שיקרה עד הפקיעה. כתיבה דורשת בטחונות, ובכתיבה חשופה הם נדרשים לאורך כל חיי הפוזיציה ויכולים לגדול כשהשוק זז נגדה.

קניית אופציה Buying an Option

רכישת אופציה תמורת תשלום פרמיה. ההפסד מוגבל לפרמיה והרווח יכול להיות גדול, אבל הזמן פועל נגד הקונה: כל יום שעובר בלי תנועה מספקת שוחק את הערך. לכן קונה אופציות צריך שני דברים יחד, כיוון נכון ותזמון נכון.

מכירת אופציה Selling an Option

מכירת אופציה קיימת או כתיבתה תמורת קבלת פרמיה. אם מוכרים אופציה שכבר מוחזקת, זו סגירה של פוזיציה; אם מוכרים בלי להחזיק, זו כתיבה שפותחת התחייבות חדשה. ההבדל הזה קובע גם את דרישת הבטחונות וגם את פרופיל הסיכון.

פוזיצית לונג Long Position

החזקה שמרוויחה מעליית מחיר הנכס. באופציות המונח מתאר את מי שקנה את החוזה, גם כשמדובר בפוט שמרוויח מירידה: לונג פוט פירושו מחזיק בזכות, ולא ציפייה לעלייה. ההפסד של פוזיצית לונג באופציות מוגבל לסכום ששולם.

פוזיצית שורט Short Position

החזקה שמרוויחה מירידת מחיר הנכס. באופציות שורט מתאר את מי שכתב את החוזה וקיבל פרמיה, והוא הצד המחויב בעסקה. שורט על הנכס עצמו, כמו מכירת מניה בחסר, חשוף להפסד שאינו מוגבל.

בתוך הכסף In the Money

מצב שבו למימוש האופציה יש ערך פנימי חיובי. בקול זה אומר שמחיר הנכס מעל מחיר המימוש, ובפוט שהוא מתחתיו. אופציה שנמצאת בתוך הכסף בפקיעה, ולו בסנט אחד, תמומש בדרך כלל אוטומטית.

מחוץ לכסף Out of the Money

מצב שבו לאופציה אין ערך פנימי. כל הפרמיה שלה היא ערך זמן, ולכן היא נשחקת במלואה אם הנכס לא יזוז מספיק עד הפקיעה. רוב האופציות שנמכרות באסטרטגיות של גביית פרמיה נכתבות מחוץ לכסף.

בול הכסף At the Money

מצב שבו מחיר המימוש קרוב למחיר הנכס בשוק. שם ערך הזמן הוא הגבוה ביותר, ושם גם הדלתא משתנה הכי מהר מול תנועת המחיר. לכן אופציה בכסף מגיבה בחדות לכל תנועה קטנה, לשני הכיוונים.

ערך פנימי Intrinsic Value

ההפרש בין מחיר הנכס למחיר המימוש, אם הוא חיובי. הוא לעולם אינו שלילי: לאופציה מחוץ לכסף פשוט אין ערך פנימי. בפקיעה, הערך הפנימי הוא כל מה שנשאר מהאופציה.

ערך זמן Time Value

חלק מהפרמיה שנובע מהזמן שנותר עד לפקיעה. הוא משקף את ההסתברות שהמחיר עוד יזוז לטובת המחזיק, ולכן הוא גדל עם התנודתיות הגלומה ועם מספר הימים לפקיעה. בפקיעה הוא מתאפס תמיד, בלי קשר למה שקרה בדרך.

שחיקת זמן Time Decay

הירידה ההדרגתית בערך הזמן של האופציה ככל שהפקיעה מתקרבת. היא אינה אחידה: ככל שמתקרבים לפקיעה הקצב מואץ, במיוחד באופציות שקרובות לכסף. השחיקה עובדת לטובת מי שכתב את האופציה ונגד מי שקנה אותה, והיא נמדדת על ידי התטא.

נכס בסיס Underlying Asset

הנכס שעליו נכתבת האופציה. הוא יכול להיות מניה, מדד, תעודת סל, מטבע, סחורה או חוזה עתידי, וממנו נגזרים גם המחיר וגם אופן הסילוק. אופציה על מדד מסולקת במזומן, ואילו אופציה על מניה מסולקת במסירת מניות.

חוזה אופציה Option Contract

יחידת המסחר הבסיסית של אופציה. באופציות על מניות אמריקאיות חוזה אחד מייצג 100 מניות, ולכן פרמיה של דולר אחד שווה 100 דולר בפועל. זו הטעות הנפוצה של מתחילים: לקרוא את המחיר המצוטט בלי להכפיל אותו במכפיל החוזה.

רגל Leg

אופציה בודדת בתוך פוזיציה שמורכבת מכמה אופציות יחד. מרווח בנוי משתי רגליים, איירון קונדור מארבע, ולכל רגל יש מחיר ותנודתיות גלומה משלה. אפשר לסגור רגל אחת בלבד, אבל זה משנה את פרופיל הסיכון של מה שנשאר פתוח.

גודל חוזה Contract Size

כמות נכס הבסיס שמייצג חוזה אחד. באופציות על מניות מדובר ב-100 מניות, ובאופציות על מדדים ועל חוזים עתידיים הכמות נקבעת לפי מכפיל שמוגדר בבורסה. גודל החוזה הוא שקובע כמה כסף באמת עומד מאחורי כל פוזיציה.

סדרת אופציות Option Series

קבוצת אופציות עם אותו נכס בסיס ותאריך פקיעה. בתוך סדרה אחת יש מחירי מימוש רבים, ולכל אחד מהם מחיר ותנודתיות גלומה משלו. ההשוואה בין מחירי המימוש באותה סדרה היא מה שמייצר את עקומת התנודתיות, כלומר את הסקיו.

לוח אופציות Option Chain

טבלה המציגה את כל האופציות הזמינות על נכס מסוים. היא מסודרת לפי תאריכי פקיעה ולפי מחירי מימוש, ולכל אופציה מוצגים מחיר קנייה ומכירה, נפח, ריבית פתוחה ולעיתים גם היוונים. זו נקודת ההתחלה של כל בחירת פוזיציה.

אופציה אירופאית European Option

אופציה שניתן לממש רק בתאריך הפקיעה. רוב אופציות המדד, למשל על S&P 500, הן מסוג זה, ולכן מי שכותב אותן אינו חשוף להקצאה מוקדמת. זה הופך את ניהול הסיכון לפשוט יותר מאשר באופציות על מניות.

אופציה אמריקאית American Option

אופציה שניתן לממש בכל עת עד הפקיעה. כל אופציות המניות האמריקאיות הן כאלה, ולכן הכותב עלול לקבל הקצאה מוקדמת, בעיקר סביב חלוקת דיבידנד. הגמישות הנוספת הזו שווה משהו לקונה, ולכן היא מגולמת במחיר.

אופציה על מדד Index Option

אופציה שנכס הבסיס שלה הוא מדד מניות. היא מסולקת במזומן, אין בה מסירת מניות, והיא חוסכת את הסיכון הספציפי של חברה בודדת. מדד מורכב מעשרות או מאות מניות, ולכן הוא נע בדרך כלל בחדות פחותה ממניה בודדת.

אופציה על מניה Stock Option

אופציה שנכס הבסיס שלה הוא מניה בודדת. היא מסולקת במסירת מניות, היא אמריקאית ולכן חשופה להקצאה מוקדמת, והיא רגישה לאירועים ספציפיים כמו דוחות רבעוניים. התנודתיות הגלומה בה גבוהה בדרך כלל מזו של מדד.

אופציה על מט"ח Currency Option

אופציה שנכס הבסיס שלה הוא שער חליפין. היא משמשת בעיקר להגנה על תזרים במטבע זר, למשל יצואן שמגן על הכנסותיו מפני התחזקות השקל. בשוק המט"ח נהוג למדוד את הסיקו דרך risk reversal, כלומר הפרש התנודתיות בין קול לפוט באותה דלתא.

אופציה על סחורה Commodity Option

אופציה שנכס הבסיס שלה הוא סחורה כמו נפט או זהב. לרוב היא נכתבת על חוזה עתידי של אותה סחורה, ולא על הסחורה הפיזית עצמה. בסחורות עקומת התנודתיות יכולה להיטות דווקא לצד הקולים, כי החשש המרכזי הוא מזינוק במחיר ולא מנפילה.

אופציית ליפס LEAPS

אופציה לטווח ארוך עם פקיעה של יותר משנה. השחיקה היומית שלה איטית, והיא רגישה בעיקר לתנועת המחיר ולשינויים בתנודתיות הגלומה. משתמשים בה כתחליף ממונף להחזקת מניה, או כהגנה ארוכת טווח על תיק.

אופציה שבועית Weekly Option

אופציה שפוקעת מדי שבוע. במדדים הגדולים יש כיום פקיעות בכל יום מסחר, ולכן אפשר לבחור את הטווח במדויק. ככל שהטווח קצר יותר, ערך הזמן קטן יותר והשחיקה מהירה יותר, אבל הרגישות לתנועה חדה גדלה.

אופציה יומית Zero Days to Expiration

אופציה שנסחרת ביום הפקיעה שלה עצמה, מכונה גם 0DTE. כל ערך הזמן שנותר בה נשחק בתוך שעות, והיא מגיבה בחדות לכל תנועה במחיר. בשנים האחרונות היא הפכה לחלק גדול מהמחזור באופציות המדד האמריקאיות.

אופציה חודשית Monthly Option

אופציה שפוקעת מדי חודש. הפקיעה החודשית הסטנדרטית בארצות הברית היא ביום שישי השלישי בחודש, והיא בדרך כלל הנזילה ביותר. הפקיעות החודשיות הן גם הבסיס לרוב המחקרים ההיסטוריים, כי הן קיימות הכי הרבה שנים אחורה.

מכפיל חוזה Contract Multiplier

המספר שבו מוכפל מחיר האופציה לצורך חישוב שווייה הכספי. באופציות על מניות המכפיל הוא 100, ובאופציות מדד הוא נקבע לפי המדד, למשל 100 דולר לכל נקודה. פרמיה של 2.50 היא לכן 250 דולר לחוזה אחד.

תאריך מסחר אחרון Last Trading Day

היום האחרון שבו ניתן לסחור באופציה לפני פקיעתה. ברוב האופציות הוא יום הפקיעה עצמו, אך בחלק מאופציות המדד המסחר נעצר יום קודם והסילוק נקבע לפי מחיר הפתיחה למחרת. מי שלא סוגר עד אז נשאר עם התוצאה שהפקיעה תיתן.

הסדר במזומן Cash Settlement

סילוק האופציה בכסף במקום באמצעות מסירת הנכס. כך עובדות אופציות על מדדים: מי שנשאר עם אופציה בתוך הכסף מקבל או משלם את ההפרש, בלי שמניות עוברות ידיים. זה חוסך את ההון הדרוש למסירה ואת הסיכון להישאר עם פוזיציה לא רצויה במניה.

הסדר פיזי Physical Settlement

סילוק האופציה באמצעות מסירה בפועל של הנכס. כך עובדות אופציות על מניות: קול בתוך הכסף מביא 100 מניות לחשבון, ופוט בתוך הכסף מחייב לקנות אותן. לכן צריך לוודא שיש בחשבון מספיק כסף או מניות לפני הפקיעה.

מרג'ין Margin

בטוחה כספית הנדרשת לפתיחת פוזיציה ממונפת. באופציות אין מדובר בהלוואה אלא בסכום שמוקפא כבטוחה כנגד ההתחייבות, והוא משתנה עם תנועת השוק. פוזיציה עם סיכון מוגדר דורשת בטחונות קבועים, ופוזיציה חשופה דורשת בטחונות שגדלים כשהשוק זז נגדה.

דרישת בטחונות Margin Requirement

סכום המרג'ין המינימלי הנדרש לפוזיציה. הוא נקבע לפי כללי הבורסה והברוקר, ותלוי בדרך כלל בגודל החוזה, במרחק מהכסף ובתנודתיות. אותה פוזיציה בדיוק יכולה לדרוש סכומים שונים אצל ברוקרים שונים.

דרישת אחזקה Maintenance Margin

שיעור ההון המינימלי שחייב להישאר בחשבון ממונף לפני שהברוקר דורש הפקדה נוספת. אם ההון יורד מתחת לרף מגיעה קריאת מרג'ין, ואם לא מפקידים, הברוקר רשאי לסגור פוזיציות בעצמו. זה קורה בדרך כלל ברגע הגרוע ביותר, כשהשוק כבר זז נגד הפוזיציה.

פוט מכוסה Covered Put

כתיבת אופציית פוט כאשר קיימת פוזיציית שורט במניה. פוזיציית השורט היא ש"מכסה" את ההתחייבות לקנות את המניה אם הפוט יופעל. זו אינה אותה אסטרטגיה כמו פוט מגובה במזומן, והיא נושאת בתוכה את הסיכון של השורט עצמו.

פוט מגובה במזומן Cash-Secured Put

כתיבת פוט תוך החזקת מלוא המזומן הדרוש לקניית המניה אם תתקבל הקצאה. הסיכון דומה לזה של החזקת המניה מתחת למחיר המימוש, אבל הוא ידוע מראש ומגובה בכסף שממילא מופקד. מי שכותב פוט בלי הכיסוי הזה לוקח את אותו סיכון בלי הכסף שיעמוד מאחוריו.

קול מוגן Protective Call

רכישת קול כביטוח כנגד פוזיציית שורט במניה. אם המניה מזנקת, הקול מגביל את ההפסד של השורט. זו התמונה ההפוכה של פוט מגן, שמבטח החזקה רגילה מפני ירידה.

אסטרטגיית הגלגל The Wheel Strategy

מחזור של כתיבת פוט ולאחריו קול מכוסה על אותה מניה. אם הפוט מוקצה, מקבלים את המניות וממשיכים לכתוב עליהן קול; אם הקול מוקצה, המניות נמכרות וחוזרים לכתוב פוט. הרעיון הוא לגבות פרמיה בכל שלב, והסיכון המרכזי הוא להישאר מחזיקים מניה שממשיכה לרדת.

תשואה מכתיבת אופציות Option Writing Yield

התשואה המתקבלת מפרמיות כתיבת אופציות. כדי שהמספר יהיה בעל משמעות צריך למדוד אותו מול ההון שעומד מאחורי הפוזיציה, ולא מול הפרמיה בלבד. תשואה שנראית גבוהה בחישוב חודשי מתקזזת בהפסדים הבוודיים, ולכן מודדים אותה על פני תקופה שלמה.

אסטרטגיות אופציות

34 מונחים

סטרדל Straddle

קניית קול ופוט באותו מחיר מימוש, המרוויחה מתנועה חדה בכל כיוון. כדי להרוויח, התנועה צריכה להיות גדולה יותר מסך שתי הפרמיות ששולמו, ולכן לא מספיק לצדוק בכיוון. הזמן והתנודתיות היוורת פועלים נגד הקונה, ולטובת מי שמכר את המבנה.

סטרנגל Strangle

קניית קול ופוט במחירי מימוש שונים, זולה יותר מסטרדל. שתי האופציות מחוץ לכסף, ולכן הפרמיה קטנה יותר אבל נדרשת תנועה גדולה יותר כדי להרוויח. בגרסה הנמכרת, סטרנגל קצר, מקבלים פחות פרמיה מסטרדל ובתמורה מקבלים טווח רחב יותר שבו הפוזיציה מרוויחה.

ספרד Spread

פוזיציה המשלבת קנייה ומכירה של שתי אופציות או יותר. הרגל הנמכרת מממנת חלק מהרגל הנקנית, וכך יורדים גם העלות וגם הסיכון, אבל גם הרווח נחסם. רוב המבנים המוכרים, ממרווח אנכי ועד איירון קונדור, הם צירופים של ספרדים.

ספרד קול שורי Bull Call Spread

קניית קול ומכירת קול במחיר מימוש גבוה יותר, לתחזית עלייה. העלות נמוכה מזו של קול בודד, כי הקול הנמכר מחזיר חלק מהפרמיה, אבל הרווח נעצר במחיר המימוש הגבוה. ההפסד המקסימלי הוא הסכום ששולם בפתיחה.

ספרד פוט דובי Bear Put Spread

קניית פוט ומכירת פוט במחיר מימוש נמוך יותר, לתחזית ירידה. זו התמונה ההפוכה של ספרד קול שורי: עלות נמוכה יותר מפוט בודד, ורווח שנעצר במחיר המימוש הנמוך. ההפסד המקסימלי הוא הסכום ששולם.

ספרד פוט שורי Bull Put Spread

כתיבת פוט וקניית פוט זול יותר, לתחזית עלייה עם סיכון מוגבל. מקבלים פרמיה נטו בפתיחה, ומרוויחים אותה במלואה אם המחיר נשאר מעל הפוט הנמכר. ההפסד המקסימלי הוא ההפרש בין מחירי המימוש פחות הפרמיה שהתקבלה, והוא ידוע מראש.

ספרד קול דובי Bear Call Spread

כתיבת קול וקניית קול יקר יותר, לתחזית ירידה עם סיכון מוגבל. מקבלים פרמיה נטו, ומרוויחים אותה אם המחיר נשאר מתחת לקול הנמכר. ההפסד המקסימלי הוא ההפרש בין מחירי המימוש פחות הפרמיה, ולכן הסיכון חסום גם בזינוק חד.

איירן קונדור Iron Condor

שילוב של ספרד קול וספרד פוט לרווח מדשדוש בטווח מוגדר. ארבע רגליים: שתי אופציות נמכרות קרוב למחיר ושתיים נקנות רחוק יותר כהגנה. הרווח המקסימלי הוא הפרמיה שהתקבלה, וההפסד המקסימלי חסום, ולכן זו פוזיציה עם סיכון מוגדר.

איירן באטרפליי Iron Butterfly

סטרדל שנמכר יחד עם פוט וקול מוגנים בקצוות. מקבלים פרמיה גדולה יותר מאיירן קונדור, כי שתי הרגליים הנמכרות נמצאות באותו מחיר מימוש, אבל טווח הרווח צר בהרבה. זה מבנה למי שמצפה שהמחיר יישאר ממש קרוב לנקודה אחת.

באטרפליי ספרד Butterfly Spread

פוזיציה עם שלושה מחירי מימוש שמרוויחה מדשדוש סביב האמצע. היא נבנית מקנייה של אופציה בכל קצה ומכירה של שתיים במרכז, והרווח המרבי מתקבל כשהמחיר מסיים בדיוק במרכז. העלות נמוכה, וכך גם ההסתברות לפגוע במרכז.

קלנדר ספרד Calendar Spread

מכירת אופציה קרובה וקניית אופציה רחוקה באותו מחיר מימוש. הרעיון הוא שהאופציה הקרובה נשחקת מהר יותר מהרחוקה, ולכן הזמן עובד לטובת הפוזיציה כשהמחיר נשאר במקום. המבנה רגיש מאוד לתנודתיות הגלומה: ירידה בה פוגעת ברגל הארוכה יותר מאשר ברגל הקצרה.

דיאגונל ספרד Diagonal Spread

שילוב של קלנדר ספרד עם מחירי מימוש שונים. כך מקבלים גם את יתרון השחיקה של הרגל הקצרה וגם הטיה לכיוון מסוים. הקול המכוסה של העני הוא דוגמה מוכרת למבנה כזה.

רשיו ספרד Ratio Spread

קניית ומכירת מספר שונה של אופציות באותה עסקה. למשל קניית אופציה אחת ומכירת שתיים רחוקות יותר, כדי לממן את הפוזיציה. היחס הלא שווה יוצר חשיפה לא מוגנת בצד אחד, ולכן מבנה כזה יכול להפוך לפוזיציה עם סיכון בלתי מוגדר.

קולר Collar

החזקת מניה עם פוט מגן וכתיבת קול לכיסוי עלות ההגנה. התוצאה היא טווח סגור: ההפסד חסום מלמטה והרווח חסום מלמעלה. בגלל הסקיו, פוט יקר יותר מקול באותו מרחק, ולכן קולר בעלות אפס מחייב בדרך כלל למכור קול קרוב יותר למחיר מאשר הפוט שנקנה.

פוט מגן Protective Put

רכישת פוט כביטוח על מניה קיימת. הפרמיה היא עלות הביטוח, וההגנה מתחילה ממחיר המימוש ומטה. כמו בכל ביטוח, אם לא קורה כלום הכסף הזה אבד, ולכן השאלה המרכזית היא כמה משלמים ומאיזו רמה מתחילה ההגנה.

קול מכוסה Covered Call

כתיבת קול כנגד מניה מוחזקת לצורך הכנסה נוספת. הפרמיה מתקבלת מיד ומרככת ירידות קטנות, אבל בתמורה מוותרים על כל העלייה מעל מחיר המימוש. זו אינה אסטרטגיה נטולת סיכון: הסיכון הגדול נשאר במניה עצמה.

לונג סינתטי Synthetic Long

שילוב קניית קול ומכירת פוט המדמה החזקת מניה. הרווח וההפסד כמעט זהים להחזקת המניה, אבל בלי להוציא את מלוא ההון ובלי לקבל דיבידנד. דורש בטחונות, כי רגל הפוט הנמכרת היא התחייבות לקנות.

שורט סינתטי Synthetic Short

שילוב קניית פוט ומכירת קול המדמה שורט על מניה. הפוזיציה מתנהגת כמו מכירה בחסר, כולל הסיכון הלא מוגבל בצד העלייה שמגיע מהקול הנמכר. משמש כשקשה או יקר ללוות את המניה עצמה.

אופציה חשופה Naked Option

כתיבת אופציה ללא פוזיציה מגנה בנכס הבסיס. הכותב גובה את מלוא הפרמיה, אבל ההפסד אינו חסום: בקול חשוף הוא תאורטית בלתי מוגבל, ובפוט חשוף הוא עד אפס. דורשת בטחונות גבוהים שגדלים כשהשוק זז נגד הפוזיציה.

ספרד אשראי Credit Spread

ספרד שבו מתקבלת פרמיה נטו בפתיחת הפוזיציה. הרווח המקסימלי הוא הפרמיה שהתקבלה, וההפסד המקסימלי הוא ההפרש בין מחירי המימוש פחות אותה פרמיה. זה המבנה הנפוץ ביותר למי שמוכר פרמיה עם סיכון מוגדר.

ספרד חיוב Debit Spread

ספרד שבו משולמת פרמיה נטו בפתיחת הפוזיציה. ההפסד המקסימלי הוא הסכום ששולם, והרווח המקסימלי הוא ההפרש בין מחירי המימוש פחות אותו סכום. מתאים למי שיש לו תחזית כיוון ורוצה להוזיל את עלות האופציה.

סיכון מוגדר Defined Risk

פוזיציה שההפסד המקסימלי שלה ידוע וחסום מראש. הגבול נובע מרגל הגנה שנקנתה, ולכן גם דרישת הבטחונות קבועה ולא גדלה עם תנועת השוק. ההבדל בין פוזיציה כזו לחשופה הוא ההבדל בין הפסד שאפשר לשרוד לבין הפסד שאי אפשר לחזות.

סיכון בלתי מוגדר Undefined Risk

פוזיציה שאין לה תקרת הפסד ידועה מראש. כתיבת קול או פוט חשופים היא הדוגמה הרגילה, וההפסד בה יכול לגדול הרבה מעבר לפרמיה שהתקבלה. פוזיציה כזו דורשת בטחונות גדולים, וניהול שלה תלוי ביכולת לספוג תנועה קיצונית.

בוקס ספרד Box Spread

שילוב של ספרד קול וספרד פוט הנועל תשואה כמעט חסרת סיכון. התוצאה שקולה להלוואה או להפקדה: הערך בפקיעה ידוע מראש, וההפרש בינו לבין המחיר היום הוא הריבית הגלומה. משמש בעיקר לניהול מזומן, ורק באופציות אירופאיות שאין בהן סיכון להקצאה מוקדמת.

בקספרד Backspread

רשיו ספרד שבו נקנות יותר אופציות ממה שנמכרות. הפוזיציה מרוויחה מתנועה חדה, ולעיתים היא נפתחת בעלות אפס או אפילו בקבלת פרמיה. הסיכון שלה מרוכז באזור שבין מחירי המימוש, שם התנועה גדולה מדי כדי להשאיר את הפרמיה וקטנה מדי כדי להפעיל את הרגליים הנקנות.

קונדור ספרד Condor Spread

ארבע אופציות בארבעה מחירי מימוש לרווח מטווח מחירים רחב. הוא דומה לבאטרפליי, אבל עם אזור רווח שטוח ורחב יותר במקום נקודה אחת. זו גרסה שמשלמת פחות ומאפשרת יותר מקום לטעות בכיוון.

ג'ייד לזארד Jade Lizard

שילוב פוט חשוף וספרד קול, ללא סיכון בכיוון עלייה. התנאי הוא שהפרמיה הכוללת שהתקבלה גדולה מרוחב ספרד הקול, וכך כל תרחיש של זינוק מסתיים ברווח. כל הסיכון של המבנה נמצא בצד הירידה, דרך הפוט החשוף.

קול מכוסה של העני Poor Man's Covered Call

קול מכוסה המבוצע באמצעות אופציית LEAPS במקום המניה עצמה. הרעיון הוא לשלם על אופציה ארוכה עמוקה בתוך הכסף במקום על 100 מניות, ולמכור מולה קולים קצרים. ההון הנדרש קטן בהרבה, אבל נוספים סיכון של שחיקת זמן ברגל הארוכה וויתור על דיבידנדים.

פוט נשוי Married Put

קניית מניה ופוט על אותה מניה באותו מועד. התוצאה זהה לפוט מגן, וההבדל הוא רק שהפוזיציה נפתחת כחבילה אחת. זה מגביל את ההפסד למרחק עד מחיר המימוש בתוספת הפרמיה ששולמה.

איירן קונדור הפוך Reverse Iron Condor

איירן קונדור שנקנה במקום נכתב, לרווח מתנודה חדה. משלמים פרמיה נטו ומרוויחים אם המחיר יוצא מהטווח שבין הרגליים. ההפסד המקסימלי הוא הסכום ששולם, וזה קורה כשהמחיר נשאר במרכז.

סטרדל קצר Short Straddle

כתיבת קול ופוט באותו מחיר מימוש, לרווח מדשדוש. מקבלים את הפרמיה הגדולה ביותר האפשרית במבנה כזה, אבל הסיכון פתוח לשני הכיוונים ואינו מוגבל. השחיקה עובדת לטובת הפוזיציה, ותנועה חדה עובדת נגדה מייד.

סטרדל ארוך Long Straddle

קניית קול ופוט באותו מחיר מימוש, לרווח מתנודה חדה. ההפסד מוגבל לשתי הפרמיות ששולמו, והרווח נפתח רק כשהתנועה גדולה מהן. נפוץ לפני אירוע ידוע כמו דוח, ושם דווקא נמצא הסיכון: אחרי האירוע התנודתיות הגלומה יורדת ושתי האופציות מאבדות ערך.

ספרד אנכי Vertical Spread

ספרד עם אותו תאריך פקיעה ומחירי מימוש שונים. זהו המבנה הבסיסי ביותר עם סיכון מוגדר, והוא יכול להיות ספרד אשראי או ספרד חיוב, שורי או דובי. רוחב הספרד קובע גם את ההפסד המקסימלי וגם את הבטחונות הנדרשים.

ספרד אופקי Horizontal Spread

ספרד עם אותו מחיר מימוש ותאריכי פקיעה שונים. זהו שם נוסף לקלנדר ספרד, והוא נקרא אופקי כי הוא נע על ציר הזמן ולא על ציר המחיר. הרווח שלו נשען על הפרש קצב השחיקה בין שתי הפקיעות.

היוונים (Greeks)

20 מונחים

דלתא Delta

מודד את השינוי הצפוי במחיר האופציה כתגובה לשינוי של דולר אחד במחיר הנכס. דלתא 0.30 פירושה שהאופציה תתייקר בכ-30 סנט על כל דולר עלייה, כלומר חוזה אחד מתנהג בערך כמו 30 מניות. הדלתא היא גם קירוב להסתברות שהאופציה תפקע בתוך הכסף, ולו בסנט אחד: דלתא 20 היא בערך 20% סיכוי. זהו קירוב ולא הבטחה, והוא מוטה בגלל הסקיו. בקול הדלתא נעה בין 0 ל-1, ובפוט בין 0 למינוס 1, והיא משתנה עם המחיר, עם הזמן ועם התנודתיות.

גמא Gamma

מודד את קצב השינוי של הדלתא כתגובה לשינוי במחיר הנכס. היא הגבוהה ביותר באופציות שקרובות לכסף וקרובות לפקיעה, ושם הדלתא יכולה לקפוץ תוך שעות. מי שמוכר אופציות קצרות נמצא בגמא שלילית: הפוזיציה נעשית מסוכנת יותר ויותר בדיוק כשהמחיר זז נגדו.

ת'טא Theta

מודד את קצב שחיקת ערך הזמן של האופציה ביום. תטא של 15 פירושה שהפוזיציה מרוויחה כ-15 דולר ביום אם כל השאר נשאר קבוע. היא חיובית לכותב האופציה ושלילית לקונה, והיא מואצת ככל שמתקרבים לפקיעה, במיוחד באופציות קרובות לכסף.

וגה Vega

מודד את רגישות מחיר האופציה לשינוי בתנודתיות הגלומה. וגה של 12 פירושה שעלייה של נקודת תנודתיות אחת תוסיף כ-12 דולר לשווי האופציה. היא גבוהה יותר באופציות ארוכות, וזו הסיבה שאפשר לצדוק בכיוון ועדיין להפסיד: התנודתיות ירדה.

רו Rho

מודד את רגישות מחיר האופציה לשינוי בריבית חסרת הסיכון. היא זניחה באופציות קצרות ומשמעותית באופציות ארוכות כמו LEAPS. עלייה בריבית מייקרת קולים ומוזילה פוטים, כי היא מעלה את המחיר העתידי הגלום של הנכס.

דלתא נטו Net Delta

סך כל הדלתא של כל הפוזיציות בתיק יחד. זהו המספר שאומר לכמה מניות התיק כולו שקול: דלתא נטו של 250 מתנהגת כמו החזקה של 250 מניות. מי שמנהל כמה פוזיציות יחד צריך להסתכל על המספר הזה ולא על כל עסקה בנפרד.

גמא נטו Net Gamma

סך כל הגמא של כל הפוזיציות בתיק יחד. גמא נטו שלילית אומרת שהדלתא של התיק תזוז נגדך ככל שהשוק ינוע, וזה המצב הרגיל של מי שמוכר פרמיה. גמא נטו חיובית אומרת שהתיק מרוויח מתנועה חדה, לשני הכיוונים.

ת'טא יומי Daily Theta

שחיקת ערך הזמן הכוללת של הפוזיציה ליום מסחר אחד. זה המספר שמוכרי פרמיה עוקבים אחריו, והוא נראה מפתה כשהוא מוצג לבדו. כדי שיהיה בעל משמעות צריך להשוות אותו לסיכון שנלקח כדי להשיג אותו ולבטחונות שהוא תופס.

וגה פוזיציה Position Vega

הרגישות הכוללת לתנודתיות של פוזיציה שלמה. מבנה שמוכר אופציות קרובות וקונה רחוקות יכול להיות עם וגה חיובית למרות שהוא נראה כמו מכירת פרמיה. זה מסביר למה שתי פוזיציות שנראות דומות מגיבות אחרת לקפיצה ב-VIX.

דלתא הדגינג Delta Hedging

התאמת פוזיציה בנכס הבסיס לניטרול חשיפת הדלתא. קונים או מוכרים מניות עד שהדלתא הכוללת מתאפסת, וכך מסלקים את החשיפה לכיוון. זה לא מנטרל את הגמא ואת הווגה, ובשוק תנודתי ההתאמות תכופות ועולות בעמלות ובהחלקה.

דלתא ניטרלי Delta Neutral

פוזיציה שבה סך הדלתא קרוב לאפס. היא אדישה לתנועה קטנה בכיוון, ומה שנשאר הוא ההימור על תנודתיות ועל זמן. ניטרליות כזו נכונה לרגע אחד בלבד: ברגע שהמחיר זז, הגמא משנה את הדלתא והאיזון נשבר.

גמא ניטרלי **Gamma Neutral**

פוזיציה שבה סך הגמא קרוב לאפס. הדלתא שלה יציבה יחסית גם כשהמחיר זז, ולכן היא דורשת פחות התאמות. בונים אותה בדרך כלל על ידי שילוב של אופציות נמכרות ונקנות בטווחים שונים.

ת'טא ניטרלי **Theta Neutral**

פוזיציה שאינה נשחקת ואינה צוברת ערך מחלוף הזמן. הזמן אינו עובד לטובתה ולא נגדה, והתוצאה תלויה כולה בתנועת המחיר או בשינוי בתנודתיות. מצב כזה נוצר כשהאופציות הנמכרות והנקנות מקזזות זו את שחיקת זו.

צ'ארם **Charm**

מודד את השינוי בדלתא כתוצאה מחלוף הזמן. הוא חשוב במיוחד בסופי שבוע ולקראת פקיעה, כשאופציה שהייתה קרובה לכסף מתחילה להתנהג כמו כזו שבוודאות תפקע בתוך הכסף או מחוצה לו. סוחר שמנטרל דלתא ביום שישי עלול למצוא את עצמו לא מנוטרל ביום שני, בלי ששום דבר במחיר השתנה.

וומה **Vomma**

מודד את השינוי בוגה כתוצאה משינוי בתנודתיות. במילים אחרות, כמה הרגישות לתנודתיות עצמה מתחזקת או נחלשת כשהתנודתיות זזה. זה רלוונטי בעיקר לאופציות רחוקות מהכסף בתקופות של קפיצות חדות ב-VIX.

ספיד **Speed**

מודד את קצב השינוי של הגמא כתגובה לשינוי במחיר הנכס. זהו יווני מסדר שלישי, והוא מעניין בעיקר למי שמנהל ספר אופציות גדול. לסוחר בודד הוא כמעט אף פעם לא מספר שמשנה החלטה.

זומה **Zomma**

מודד את השינוי בגמא כתוצאה משינוי בתנודתיות. כשהתנודתיות קופצת, הגמא של אופציות מסוימות גדלה והפוזיציה נעשית רגישה יותר לתנועה. גם זהו יווני מסדר גבוה, שמשמש בעיקר בניהול סיכונים מוסדי.

קולור **Color**

מודד את השינוי בגמא כתוצאה מחלוף הזמן. הוא מסביר למה פוזיציה שנראית יציבה היום יכולה להיות רגישה הרבה יותר לתנועה בעוד יומיים, גם באותו מחיר. בפקיעות קצרות זהו האפקט שהופך את הימים האחרונים לחדים כל כך.

וריאנס וגה **Variance Vega**

רגישות מחיר האופציה לשינוי בשונות התנודתיות ולא בתנודתיות עצמה. זהו מושג מעולם מוצרי השונות, כמו חוזי שונות ומוצרי VIX, שבהם נסחרת השונות כנכס. הוא נדיר בשימוש אצל סוחרים קמעונאיים.

דלתא של תיק **Portfolio Delta**

סך החשיפה לכיוון השוק של כל התיק יחד. הוא מחושב במונחי מניות או במונחי דולרים, וכך אפשר להשוות בין פוזיציות באופציות ובין החזקות רגילות. מספר גדול מדי כאן פירושו שמה שנראה כמו תיק מגוון הוא בעצם הימור אחד גדול על כיוון השוק.

מודל בלאק שולז Black-Scholes Model

נוסחה מתמטית לתמחור אופציות אירופאיות. היא מניחה תנודתיות קבועה והתפלגות מסוימת של התשואות, ומחזירה מחיר לפי חמישה נתונים: מחיר הנכס, מחיר המימוש, הזמן לפקיעה, הריבית והתנודתיות. השוק אינו מתנהג בדיוק לפי ההנחות האלה, ולכן המודל משמש בעיקר כשפה משותפת: ממנו מחושבים היוונים והתנודתיות הגלומה.

מודל בינומי Binomial Model

מודל תמחור המחלק את הזמן לצעדים בדידים עם שני תרחישי מחיר בכל צעד. בניגוד לבלאק שולז הוא יודע לתמחר גם אופציות אמריקאיות, כי אפשר לבדוק בכל צעד אם כדאי לממש. ככל שמוסיפים צעדים, התוצאה מתכנסת למחיר של המודל הרציף.

מודל טרינומי Trinomial Model

הרחבה של המודל הבינומי עם שלושה תרחישים בכל צעד: עלייה, ירידה או יציבות. הוא מתכנס מהר יותר ומדויק יותר לאותה כמות חישוב. משתמשים בו בעיקר לתמחור מבנים מורכבים או מצבים של מימוש מוקדם.

תמחור לפי מונטה קרלו Monte Carlo Pricing

תמחור אופציה באמצעות סימולציה של אלפי מסלולי מחיר אפשריים. מריצים תרחישים אקראיים רבים לפי תנודתיות נתונה, ולוקחים את ממוצע התוצאה בפקיעה. זו השיטה המועדפת לאופציות שתלויות במסלול שהמחיר עבר, ולא רק במקום שבו הוא סיים.

תנודתיות גלומה Implied Volatility

רמת התנודתיות הגלומה במחיר השוק הנוכחי של האופציה. זהו הנעלם בנוסחה: לוקחים את המחיר שנסחר בפועל ושואלים איזו תנודתיות הייתה מייצרת אותו. תנודתיות גלומה גבוהה פירושה אופציות יקרות, והיא מבטאת ציפייה של השוק ולא עובדה.

תנודתיות היסטורית Historical Volatility

מידת התנודה בפועל של הנכס בעבר, מחושבת מסטיית התקן של התשואות בתקופה שנבחרה. היא מתארת את מה שכבר קרה, בעוד שהתנודתיות הגלומה מתארת את מה שהשוק מתמחר קדימה. ההשוואה בין השתיים היא הבסיס לפרמיית סיכון התנודתיות.

משטח תנודתיות Volatility Surface

ייצוג תלת-ממדי של תנודתיות גלומה לפי מחיר מימוש ותאריך פקיעה. חתך אחד שלו לפי מחירי מימוש הוא עקום התנודתיות, וחתך אחר לפי זמן הוא מבנה הזמן. המשטח משתנה מדי יום, ולעיתים מדי שעה.

חיוך תנודתיות Volatility Smile

תבנית שבה תנודתיות גלומה גבוהה יותר באופציות רחוקות מהכסף, בשני הצדדים. הצורה מזכירה חיוך, והיא נפוצה בעיקר במטבעות ובמניות בודדות סביב אירועים. במדדי מניות הצורה הרגילה אינה חיוך סימטרי אלא הטיה ברורה לצד הפוטים.

עקום תנודתיות **Volatility Curve**

גרף המציג תנודתיות גלומה לפי מחירי מימוש שונים באותה פקיעה. הוא כמעט לעולם אינו קו ישר, והצורה שלו היא מה שמכונה סקיו או חיוך. מסתכלים עליו כדי לראות איזה צד של השוק מתומחר יקר יותר.

עקמומיות תנודתיות **Skew**

הבדל בתנודתיות הגלומה בין אופציות פוט לקול במחירי מימוש שונים. במדדי מניות, פוט רחוק נסחר בתנודתיות גלומה גבוהה מזו של קול באותו מרחק, ולכן הוא יקר ממנו. הכיוון הזה יציב מאוד במדדים, אבל העוצמה שלו משתנה עם מצב השוק.

מבנה זמן **Term Structure**

יחס התנודתיות הגלומה בין תאריכי פקיעה שונים. בשוק רגוע העקומה עולה עם הזמן, כלומר פקיעות רחוקות יקרות יותר; בזמן פאניקה היא מתהפכת והפקיעות הקרובות נעשות היקרות ביותר. זהו אחד הסימנים המהירים למתח בשוק.

פרמיית סיכון תנודתיות **Volatility Risk Premium**

ההפרש בין תנודתיות גלומה לתנודתיות ריאלית בפועל. לאורך זמן, התנודתיות הגלומה במדדים נוטה להיות גבוהה מזו שהתממשה, וההפרש הזה הוא מה שמוכר אופציות מנסה לגבות. הוא אינו קבוע, והוא מתהפך בדיוק בתקופות שבהן השוק זז חזק.

תנודתיות ריאלית **Realized Volatility**

התנודתיות שהתממשה בפועל במהלך תקופה מסוימת. מחשבים אותה מהתשואות היומיות שכבר קרו, ולכן היא מדידה ולא הערכה. השוואה שלה לתנודתיות הגלומה שהייתה בתחילת התקופה אומרת אם האופציות היו יקרות או זולות.

תנודתיות צפויה **Expected Volatility**

הערכה לתנודתיות עתידית של הנכס. אפשר לגזור אותה ממחירי אופציות, ממודלים סטטיסטיים או משילוב של השניים. כל מספר כזה הוא תחזית, ולכן הוא יכול להתברר כשגוי.

מדד הפחד **VIX**

מדד המשקף את התנודתיות הגלומה הצפויה במדד S&P 500 לשלושים הימים הקרובים, ומחושב ממחירי אופציות רבות ולא מאופציה בודדת. הוא נקוב באחוזים שנתיים: ערך של 16 פירושו ציפייה לתנועה שנתית של כ-16%. הוא מכונה מדד הפחד כי הוא קופץ בירידות חדות, אבל הוא מודד תמחור ולא תחזית כיוון.

מבנה זמן תנודתיות **Volatility Term Structure**

השוואת רמות תנודתיות גלומה בין סדרות פקיעה שונות. זהו אותו רעיון של מבנה הזמן, מיושם על תנודתיות: עקומה עולה במצב רגיל, והיפוך שלה כשיש פחד מיידי. סוחרים משתמשים בו כדי להחליט באיזה טווח פקיעה למכור או לקנות.

קריסת תנודתיות **Volatility Crush**

ירידה חדה בתנודתיות הגלומה, לרוב לאחר אירוע כמו דוח כספי. לפני האירוע האופציות מתייקרות בגלל אי הוודאות, ומיד אחרי האוויר יוצא מהן. כך קורה שמי שקנה אופציה לפני דוח צודק בכיוון ועדיין מפסיד.

התכווצות תנודתיות Volatility Contraction

ירידה הדרגתית ברמת התנודתיות בשוק. היא מלווה בדרך כלל בשוק עולה ורגוע, ובפרמיות קטנות יותר למי שמוכר אופציות. תקופות כאלה יכולות להימשך חודשים ולהסתיים בבת אחת.

התרחבות תנודתיות Volatility Expansion

עלייה הדרגתית ברמת התנודתיות בשוק. הפרמיות מתייקרות, פוזיציות קיימות זזות נגד מי שמכר אותן, והבטחונות הנדרשים גדלים. מעברים כאלה קורים מהר בהרבה מהרגיעה שקדמה להם.

ריבית חסרת סיכון Risk-Free Rate

שיעור התשואה של השקעה נטולת סיכון, כגון אג"ח ממשלתי קצר. בתמחור אופציות הוא קובע את המחיר העתידי הגלום של הנכס, ולכן ריבית גבוהה מייקרת קולים ומוזילה פוטים. כשהריבית קרובה לאפס ההשפעה זניחה, וכשהיא מגיעה ל-5% היא כבר מורגשת.

דיבידנד צפוי Expected Dividend

הערכת גובה הדיבידנד שיחולק לפני פקיעת האופציה. דיבידנד מוריד את מחיר המניה ביום האקס, ולכן הוא מוזיל קולים ומייקר פוטים. הוא גם הסיבה העיקרית למימוש מוקדם של קולים על מניות.

עלות נשיאה Cost of Carry

העלות הכוללת של החזקת נכס לאורך זמן, כולל ריבית ודיבידנד. היא מסבירה למה המחיר העתידי של נכס שונה ממחירו היום. באופציות היא מגולמת דרך הריבית והדיבידנד שנכנסים לתמחור.

ארביטראז' Arbitrage

ניצול פערי תמחור בין שווקים לרווח נטול סיכון. בשוק אמיתי הזדמנויות כאלה נסגרות במהירות על ידי מסחר אלגוריתמי, ומה שנראה כארביטראז' לסוחר קמעונאי מתגלה לרוב כעלויות ביצוע שלא נלקחו בחשבון. הרעיון חשוב כי ממנו נגזרים יחסי תמחור כמו פוט-קול פריטי.

פוט-קול פריטי Put-Call Parity

יחס מתמטי המקשר בין מחיר קול, פוט ומחיר הנכס, באותו מחיר מימוש ובאותה פקיעה. הוא קובע שקול פחות פוט שווה למחיר הנכס פחות מחיר המימוש המהווה, ולכן אי אפשר לתמחר צד אחד בלי השני. מהיחס הזה נגזרות הפוזיציות הסינתטיות ובוקס ספרד.

מסחר וניהול סיכונים

38 מונחים

תיק השקעות Investment Portfolio

אוסף הנכסים הפיננסיים המוחזקים על ידי משקיע. מה שקובע הוא התנהגות התיק כולו ולא עסקה בודדת, כי נכסים שונים יכולים לקזז זה את זה. לכן מדידת ביצועים נעשית ברמת התיק, מול מדד ייחוס ולא מול אפס.

פיזור סיכונים Diversification

חלוקת השקעות בין נכסים שונים לצמצום הסיכון הכולל. היא מקטינה את הסיכון הספציפי של חברה או מגזר, אבל לא את סיכון השוק: במשבר רחב רוב הנכסים יורדים יחד. פיזור אמיתי נמדד בקורלציה בין ההחזקות, לא במספר שלהן.

גידור Hedging

שימוש בפוזיציה נגדית להקטנת הסיכון בפוזיציה קיימת. לגידור יש מחיר, בין אם פרמיה ובין אם ויתור על רווח, ולכן גידור קבוע לאורך זמן שוחק תשואה. השאלה המעשית אינה אם לגדר אלא מאיזו רמה ובאיזה מחיר.

חשיפה Exposure

מידת הרגישות של תיק לשינוי במחיר נכס מסוים. באופציות היא נמדדת בדלתא ולא במספר החוזים, כי חוזה אחד עמוק בתוך הכסף שקול כמעט ל-100 מניות. חשיפה נסתרת היא הסיבה הנפוצה להפתעות בתיק שנראה מפוזר.

מינוף Leverage

שימוש בהון שאול או בנגזרים להגדלת החשיפה מעבר להון העצמי. הוא מכפיל גם את הרווח וגם את ההפסד, אבל עלות המימון יורדת רק מהרווח, ולכן התשואה ליחידת סיכון נשחקת. מינוף לא מתפוצץ מעצמו, הוא מתפוצץ כשהשוק זז נגדו והבטחונות נגמרים.

יחס סיכוי סיכון Risk-Reward Ratio

היחס בין הרווח הפוטנציאלי להפסד הפוטנציאלי בעסקה. הוא חסר משמעות בלי ההסתברות: יחס של 1 ל-3 עם 20% הצלחה גרוע מיחס של 1 ל-1 עם 60%. מוכרי אופציות עובדים לרוב עם יחס גרוע והסתברות גבוהה, וקוני אופציות הפוך.

סיכון מקסימלי Maximum Risk

ההפסד הגבוה ביותר האפשרי בפוזיציה. בפוזיציה עם סיכון מוגדר הוא ידוע מראש ואפשר לחשב אותו לפני הכניסה, ובפוזיציה חשופה הוא תאורטי ויכול להיות גדול מאוד. זהו המספר שקובע את גודל הפוזיציה, ולא הרווח הצפוי.

רווח מקסימלי Maximum Profit

הרווח הגבוה ביותר האפשרי בפוזיציה. במכירת פרמיה הוא הפרמיה שהתקבלה, וזה כל מה שאפשר להרוויח גם אם השוק זז בדיוק לכיוון הנכון. חשוב להשוות אותו לסיכון המקסימלי ולא להסתכל עליו לבד.

נקודת איזון Breakeven Point

מחיר הנכס שבו הפוזיציה אינה מרוויחה ואינה מפסידה. בקול שנקנה זהו מחיר המימוש בתוספת הפרמיה, ובפוט שנמכר זהו מחיר המימוש פחות הפרמיה. במבנים מורכבים יש יותר מנקודת איזון אחת.

מרווח ביטחון Margin of Safety

הפער בין השווי ההוגן למחיר בפועל, המקטין סיכון. המונח הגיע מעולם השקעות הערך, והרעיון הוא לקנות בזול מספיק כדי שגם טעות בהערכה לא תהפוך להפסד. באופציות המקבילה היא המרחק בין מחיר המימוש למחיר השוק.

עצירת הפסד Stop Loss

פקודה לסגירת פוזיציה אוטומטית בהגעה להפסד מוגדר מראש. באופציות היא פחות אמינה מאשר במניות, כי הנזילות דקה יותר והמחיר יכול לקפוץ מעל הרמה שנקבעה. לכן סוחרי אופציות רבים מעדיפים סיכון מוגדר מראש במבנה עצמו.

יעד רווח Profit Target

רמת מחיר מוגדרת מראש לסגירת פוזיציה ברווח. במכירת אופציות מקובל לסגור בחלק מהפרמיה, למשל בחצי ממנה, במקום להחזיק עד הפקיעה. זה מקטין את הרווח הממוצע לעסקה, ובתמורה מקצר את הזמן שבו הפוזיציה חשופה.

גלגול פוזיציה Rolling a Position

סגירת אופציה קיימת ופתיחת אופציה חדשה בתאריך או מחיר מימוש אחר. מגלגלים כדי לדחות פקיעה, להרחיק מחיר מימוש או לגבות פרמיה נוספת. גלגול אינו מבטל הפסד אלא דוחה אותו, ולעיתים גם מגדיל את הסיכון.

סגירת פוזיציה Closing a Position

ביצוע עסקה הפוכה לסיום ההחזקה הקיימת. אופציה שנמכרה נסגרת בקנייה חוזרת, ואופציה שנקנתה נסגרת במכירה. סגירה לפני הפקיעה מוותרת על ערך הזמן שנותר, אבל מסלקת את הסיכון שנשאר.

פתיחת פוזיציה Opening a Position

ביצוע עסקה ראשונה ליצירת חשיפה חדשה. בפקודת אופציות מציינים במפורש אם זו פתיחה או סגירה, כי אותה פעולה יכולה להיות שתיהן. פתיחה היא הרגע שבו נקבעים המחיר, הסיכון והבטחונות של כל מה שיבוא אחר כך.

נזילות Liquidity

מידת הקלות שבה ניתן לקנות או למכור נכס ללא השפעה משמעותית על המחיר. באופציות היא נמדדת ברוחב המרווח, בנפח ובעניין הפתוח, והיא משתנה מאוד בין מחירי מימוש ובין פקיעות. אופציה לא נזילה יכולה להיראות רווחית על הנייר ולא ניתנת לסגירה במחיר סביר.

מרווח קנייה מכירה Bid-Ask Spread

ההפרש בין ההצעה הגבוהה ביותר לקנייה לבין הדרישה הנמוכה ביותר למכירה. זו עלות מסחר שאינה מופיעה בעמלות: מי שנכנס ויוצא מיד משלם אותה פעמיים. באופציות רחוקות וזולות המרווח יכול להיות אחוז גדול מהפרמיה עצמה.

עומק שוק Market Depth

היקף הפקודות הממתינות בקנייה ובמכירה במחירים שונים. ספר עמוק מאפשר לבצע פוזיציה גדולה בלי להזיז את המחיר, וספר דק אומר שכל פקודה משמעותית משלמת החלקה. זה ההבדל בין מחיר שרואים למחיר שמקבלים.

נפח מסחר Trading Volume

כמות היחידות שנסחרו בנכס בפרק זמן מסוים. באופציות הנפח מתאפס בכל יום, ולכן הוא מדד לפעילות נוכחית ולא לגודל הפוזיציות הפתוחות. נפח גבוה בדרך כלל מלווה במרווחי קנייה ומכירה צרים יותר.

עניין פתוח Open Interest

מספר חוזי האופציות הפתוחים שטרם נסגרו או מומשו. בניגוד לנפח, הוא מצטבר ומתעדכן פעם ביום, ומראה כמה התחייבויות באמת פתוחות בשוק. שילוב של עניין פתוח גבוה ונפח גבוה הוא הסימן הטוב ביותר לנזילות.

עמלת מסחר Trading Commission

התשלום לברוקר עבור ביצוע עסקה. באופציות היא נגבית לרוב לפי חוזה, ולכן אסטרטגיה עם ארבע רגליים משלמת פי ארבעה. בעסקאות קטנות או במבנים עם פרמיה נמוכה העמלה יכולה לבלוע חלק ניכר מהתוצאה.

מס רווחי הון Capital Gains Tax

מס המוטל על רווח שנוצר ממכירת נכס. הכללים והשיעורים משתנים בין מדינות, בין סוגי נכסים ובין סוגי חשבון, ולכן תשואה לפני מס אינה התשואה שנשארת ביד. האמור כאן אינו ייעוץ מס.

חשבון מרג'ין Margin Account

חשבון מסחר המאפשר שימוש בהלוואה מהברוקר לצורך מסחר. הוא גם התנאי לכתיבת אופציות, כי כתיבה דורשת בטחונות ולא רק מזומן. בחשבון כזה הברוקר רשאי לסגור פוזיציות בעצמו אם הבטחונות אינם מספיקים.

קריאת מרג'ין Margin Call

דרישת הברוקר להפקיד כספים נוספים כשההון בחשבון יורד מתחת לרף. אם לא מפקידים בזמן, הברוקר סוגר פוזיציות לפי שיקול דעתו. זה קורה כמעט תמיד ברגע הגרוע ביותר, כשהשוק כבר זז חזק נגד הפוזיציה.

יתרת פנויה Available Balance

סכום הכסף הזמין למסחר בחשבון. הוא נמוך מהשווי הכולל, כי חלק מההון משמש כבטוחה לפוזיציות הפתוחות. כשהשוק זז נגד פוזיציה חשופה, היתרה הפנויה מצטמצמת גם בלי שנעשתה שום פעולה.

מינוף פוזיציה Position Leverage

היחס בין החשיפה הכוללת של פוזיציה להון המושקע בפועל. באופציות הוא יכול להיות גבוה מאוד: פרמיה קטנה שולטת בחשיפה של 100 מניות. לכן מדידת גודל פוזיציה לפי הפרמיה ששולמה היא טעות מסוכנת.

קרן ממונפת Leveraged ETF

תעודת סל שמכפילה את תשואת המדד היומית ומאזנת את המינוף בכל יום מחדש. האיזון היומי יוצר שחיקה בשוק תנודתי, ולכן פי שניים ליום אינו פי שניים לשנה. המכשיר מתאים לטווח קצר, ולא כתחליף להחזקה ממונפת לאורך זמן.

סיכון ריכוזיות Concentration Risk

סיכון הנובע מהשקעה גדולה מדי בנכס או מגזר בודד. הוא מתגלה בדרך כלל רק כשמשוהו משתבש, כי עד אז הריכוזיות נראית כמו ביצועים טובים. גם תיק עם הרבה החזקות יכול להיות מרוכז, אם כולן תלויות באותו גורם.

גודל פוזיציה Position Sizing

קביעת היקף ההשקעה בכל עסקה ביחס להון הכולל. זו ההחלטה שקובעת אם רצף הפסדים הוא מטרד או סוף הדרך, והיא חשובה יותר מבחירת העסקה עצמה. גודל נכון נגזר מההפסד המקסימלי האפשרי, לא מהרווח הצפוי.

איזון מחדש Rebalancing

החזרת התיק או רמת המינוף להרכב המתוכנן אחרי שתנועת השוק הסיטה אותם ממנו. בלי איזון, החלק שעלה הכי הרבה הופך לחלק הגדול ביותר, והתיק נעשה מרוכז מבלי שהוחלט על כך. תדירות האיזון היא פשרה בין דיוק לבין עלויות מסחר.

ניהול הון Money Management

עקרונות לניהול ההון וגודל הסיכון בכל עסקה. הם קובעים כמה הון מוקצה לכל פוזיציה, מתי מקטינים חשיפה וכמה הפסד רצוף נסבל. אסטרטגיה עם תוחלת חיובית עדיין יכולה לרסק חשבון אם ניהול ההון גרוע.

כלל אחוז קבוע Fixed Percentage Rule

שיטה להקצאת אחוז קבוע מההון לכל עסקה. היתרון הוא שהסיכון מתכווץ אוטומטית אחרי הפסדים וגדל אחרי רווחים. החיסרון הוא שהיא מתעלמת מהבדלים בסיכוי ובסיכון בין עסקאות.

יחס קלי Kelly Criterion

נוסחה לחישוב גודל הפוזיציה האופטימלי בהתאם לסיכוי ולתוחלת הרווח. היא מניחה שההסתברויות ידועות במדויק, ובשוק אמיתי הן אינן ידועות, ולכן בפועל משתמשים בחלק ממנה, למשל חצי קלי. שימוש מלא בה מייצר תנודתיות הון שרוב האנשים אינם יכולים לעמוד בה.

משיכת הון Drawdown

הירידה באחוזים מהשיא של ההון עד לנקודת השפל שאחריו. זהו מדד הסיכון שמשקיעים מרגישים בפועל, יותר מסטיית תקן, כי הוא מתאר כמה כסף נעלם ולכמה זמן. ירידה של 50% דורשת עלייה של 100% רק כדי לחזור לנקודת ההתחלה.

עקומת הון Equity Curve

גרף המציג את התפתחות ההון לאורך זמן. הצורה שלו מספרת מה שממוצע התשואה מסתיר: מתי היו ירידות, כמה זמן הן נמשכו וכמה חלק היה הרצף. עקומה שנראית חלקה לאורך שנים היא לרוב סימן לסיכון שטרם התממש.

תיק מדומה Simulated Portfolio

תיק וירטואלי לבחינת אסטרטגיה ללא שימוש בכסף אמיתי. הוא שימושי לבדיקת לוגיקה וכללים, אבל אינו משחזר החלקה, נזילות ולחץ פסיכולוגי. תוצאות של תיק מדומה הן תקרה, לא ציפייה.

מסחר נייר Paper Trading

תרגול מסחר ללא כסף אמיתי לצורך למידה ובדיקת אסטרטגיה. הוא מלמד את מנגנון הפקודות ואת התנהגות המבנים, ופחות את ההתמודדות עם הפסד אמיתי. רוב ההבדל בין מסחר נייר למסחר אמיתי אינו במספרים אלא בהתנהגות.

יומן מסחר Trading Journal

תיעוד שיטתי של כל עסקה, גודלה ותוצאתה, לצורך מדידת ביצועים לאורך זמן. יומן טוב מתעד גם את ההון שעמד מאחורי העסקה, כי רווח בלי הידיעה מה היה הבסיס אינו אומר דבר. הוא הדרך היחידה לדעת אם שיטה עובדת או שפשוט היה שוק טוב.

שוק ההון – מונחים כלליים

44 מונחים

מניה Stock

נייר ערך המייצג בעלות חלקית בחברה. המחזיק זכאי לחלקו ברווחים, אם מחולק דיבידנד, ולעיתים גם לזכות הצבעה. ערכה של מניה בודדת תלוי בחברה אחת, ולכן היא תנודתית יותר ממדד שמפזר את הסיכון על פני חברות רבות.

מדד Index

מדד המרכז את ביצועי קבוצת מניות או נכסים לפי משקל מסוים. ברוב המדדים הגדולים המשקל נקבע לפי שווי שוק, כך שהחברות הגדולות משפיעות הכי הרבה. מדד אינו נסחר בעצמו: קונים אותו דרך תעודת סל, חוזה עתידי או אופציה.

תעודת סל ETF

נייר ערך הנסחר כמניה ועוקב אחר מדד, סקטור או נכס. הוא מאפשר לקנות פיזור שלם בפעולה אחת, בעמלה ובדמי ניהול נמוכים יחסית. על תעודות הסל הגדולות יש גם שוק אופציות נזיל, וזו הסיבה שהן משמשות בסיס לאסטרטגיות אופציות.

קרן נאמנות Mutual Fund

קרן המרכזת כספי משקיעים ומשקיעה אותם בתיק נכסים מנוהל. בניגוד לתעודת סל היא אינה נסחרת ברצף, אלא נקנית ונפדית לפי שווי סוף היום. דמי הניהול בה גבוהים לרוב, והם נגרעים מהתשואה בכל שנה מחדש.

שוק שורי Bull Market

תקופה ממושכת של עליות מחירים בשוק. ההגדרה הרווחת היא עלייה של 20% ויותר מהתחתית, אבל הגבול הזה הוא מוסכמה ולא חוק. שוק שורי מאופיין גם בתנודתיות נמוכה יחסית, ולכן פרמיות האופציות בו קטנות.

שוק דובי Bear Market

תקופה ממושכת של ירידות מחירים בשוק. ההגדרה המקובלת היא ירידה של 20% ויותר מהשיא. בתקופות כאלה התנודתיות הגלומה עולה, האופציות מתייקרות, והסקיו בין פוטים לקולים יכול דווקא להצטמצם.

תיקון שוק Market Correction

ירידה של כעשרה אחוזים ממחיר השיא האחרון. תיקונים הם חלק שגרתי מהשוק וקורים בתדירות של כמעט מדי שנה, ורובם אינם מתפתחים לשוק דובי. ההבחנה בין תיקון למשבר נעשית תמיד בדיעבד.

משבר שוק Market Crash

ירידה חדה ופתאומית במחירי השוק. היא מתרחשת בימים ספורים, מלווה בקפיצה חדה בתנודתיות, ופוגעת קשה במי שמכר פוטים או החזיק מינוף. כל אירוע כזה יוצר גם את הפרמיות הגבוהות ביותר למי שמוכר אחריו.

ריצת שוורים Bull Run

תקופה של עליות מחירים חזקות ומתמשכות. בשונה משוק שורי, שהוא הגדרה כמותית, ריצת שוורים מתארת רצף שבו העליות מהירות ורצופות. תקופות כאלה מקשות במיוחד על מי שמוכר קולים.

ריצת דובים Bear Run

תקופה של ירידות מחירים חזקות ומתמשכות. היא מלווה בדרך כלל בעלייה בתנודתיות ובמסחר עצבני, ולעיתים בעליות חדות בתוך המגמה היורדת. הראליים הקצרים האלה הם שהופכים את ניהול הפוזיציות בתקופה כזו לקשה.

היצע וביקוש Supply and Demand

הכוחות הכלכליים הקובעים את מחיר הנכס בשוק. מחיר אינו קביעה של מישור אלא נקודת המפגש בין מי שמוכן למכור למי שמוכן לקנות. באופציות ההיצע והביקוש מתבטאים גם בתנודתיות הגלומה, וזו הסיבה שפוטים יקרים מקולים באותו מרחק.

שווי שוק Market Capitalization

ערך כלל המניות של חברה, מספר המניות כפול מחיר המניה. זהו המספר שקובע את משקלה של החברה ברוב המדדים, ולכן חברה ענקית יכולה להזיז מדד שלם לבדה. הוא מודד את מה שהשוק מוכן לשלם, ולא בהכרח את שוויה הכלכלי.

שווי הוגן Fair Value

הערכת השווי הכלכלי האמיתי של נכס. היא מחושבת ממודלים כמו היוון תזרים או השוואה לחברות דומות, וכל מודל כזה נשען על הנחות. הפער בין השווי ההוגן למחיר בשוק הוא הבסיס לרעיון של מרווח ביטחון.

מכפיל רווח Price-to-Earnings Ratio

יחס בין מחיר המניה לרווח למניה. הוא אומר כמה שנות רווח, ברמה הנוכחית, השוק מוכן לשלם על המניה. מכפיל גבוה מבטא ציפייה לצמיחה, ולכן השוואה בין חברות מענפים שונים באמצעותו לבדה היא מטעה.

מכפיל הון Price-to-Book Ratio

יחס בין מחיר המניה להון העצמי המיוחס לה. הוא רלוונטי בעיקר בחברות עתירות נכסים, כמו בנקים ותעשייה, ופחות בחברות שהערך שלהן נמצא בנכסים לא מוחשיים. מכפיל נמוך אינו בהכרח הזדמנות: לפעמים הוא משקף בעיה אמיתית.

תשואת דיבידנד Dividend Yield

יחס הדיבידנד השנתי למחיר המניה הנוכחי. תשואה גבוהה יכולה לנבוע גם מדיבידנד גדול וגם ממחיר שצנח, ולכן צריך לבדוק מאיפה היא מגיעה. באופציות הדיבידנד הצפוי משפיע על המחיר ועל הסיכון להקצאה מוקדמת.

תשואה כוללת Total Return

התשואה שכוללת גם את הדיבידנדים המושקעים מחדש, ולא רק את שינוי המחיר. על פני עשורים ההפרש בינה לבין תשואת המחיר הוא עצום, ולכן כל השוואה ארוכת טווח חייבת להיעשות בתשואה כוללת. גרף של מדד מחיר לבדו מציג תמונה חסרה.

מדד מחיר Price Index

מדד שמודד את שינוי המחיר בלבד ואינו כולל דיבידנדים. רוב המדדים המוכרים בתקשורת, כולל S&P 500, מצוטטים כך. לכן ההשוואה של תיק אמיתי מול מדד כזה מחמיאה לתיק, אלא אם משתמשים בגרסת התשואה הכוללת.

רווח למניה Earnings Per Share

חלק הרווח הנקי של החברה המיוחס לכל מניה. הוא הבסיס למכפיל הרווח, והוא מושפע גם מרכישות חוזרות של מניות, שמקטינות את המכנה. לכן עלייה ברווח למניה אינה בהכרח עלייה ברווח של החברה.

דוח כספי Financial Report

דוח המפרט את מצבה הכספי של החברה. הוא כולל מאזן, דוח רווח והפסד ודוח תזרים מזומנים, ומתפרסם במועדים קבועים. בשוק האופציות מועד הפרסום חשוב לא פחות מהתוכן, כי הוא קובע מתי התנודתיות הגלומה מתנפחת ומתי היא קורסת.

דוח רבעוני Quarterly Report

דוח כספי המתפרסם אחת לרבעון. הוא מייצר את אחד האירועים התנודתיים ביותר בחיי מניה, ולכן האופציות עליה מתייקרות לפניו. מיד אחריו מגיעה בדרך כלל קריסת תנודתיות, גם אם המחיר זז חזק.

עונת דוחות Earnings Season

התקופה שבה רוב החברות מפרסמות דוחות כספיים. היא נמשכת כמה שבועות בכל רבעון, ובה התנודתיות עולה גם ברמת המדד. סוחרי אופציות מתייחסים אליה כאל לוח זמנים ידוע מראש, ולא כאל הפתעה.

שיא כל הזמנים All-Time High

המחיר הגבוה ביותר שנרשם אי פעם לנכס. רבים נמנעים מקנייה בשיא מתוך תחושה שמאוחר מדי, אבל בבדיקות היסטוריות על המדד האמריקאי התשואה קדימה משיא אינה נופלת מהתשואה מיום רגיל. הסיבה פשוטה: בשוק שעולה לאורך זמן, שיאים חדשים הם מצב תכוף.

תחתית היסטורית All-Time Low

המחיר הנמוך ביותר שנרשם אי פעם לנכס. במניה בודדת זהו לעיתים קרובות סימן למצוקה אמיתית ולא להזדמנות. במדדים רחבים המצב נדיר, כי מדד מתחדש ומחליף חברות לאורך זמן.

מגמה עולה Uptrend

מגמת מחיר המאופיינת בשיאים ושפלים גבוהים יותר. ההגדרה פשוטה לזיהוי בדיעבד וקשה בזמן אמת, כי כל מגמה נראית שבורה כמה פעמים לפני שהיא באמת נגמרת. מדדי מגמה כמו ממוצע נע מנסים לתת לה הגדרה מכנית.

מגמה יורדת Downtrend

מגמת מחיר המאופיינת בשיאים ושפלים נמוכים יותר. בתוך מגמה כזו מתרחשות עליות חדות שנראות כמו התהפכות, ורובן אינן כאלה. תנודתיות בתוך מגמה יורדת גבוהה בדרך כלל מזו שבמגמה עולה.

מגמת דשדוש Sideways Trend

תנועת מחיר בטווח מוגדר ללא כיוון ברור. זהו המצב שבו מבנים שמרוויחים מדשדוש, כמו איירן קונדור, עובדים הכי טוב. הבעיה היא שאי אפשר לדעת מראש כמה זמן הדשדוש יימשך.

תמיכה Support

רמת מחיר שבה נוטה הביקוש לעצור ירידה. היא מזוהה לפי נקודות שבהן המחיר עצר בעבר, ואינה חוק אלא תצפית. ככל שיותר משתתפים מסתכלים על אותה רמה, כך הסיכוי שתשפיע על ההתנהגות גדל.

התנגדות Resistance

רמת מחיר שבה נוטה ההיצע לעצור עלייה. כמו תמיכה, זו תצפית ולא כלל: רמות נשברות כל הזמן. רמת התנגדות שנשברה נוטה לשמש תמיכה אחריה, לפחות לפי הגישה הטכנית.

פריצה Breakout

מעבר מחיר מעל רמת התנגדות בנפח מסחר גבוה. הנפח חשוב לא פחות מהמחיר, כי פריצה בנפח דל נוטה להיכשל. פריצות שווא הן חלק בלתי נפרד מהשיטה, ולכן שיטות פריצה מבוססות על הפסדים קטנים ורבים.

שבירה Breakdown

מעבר מחיר מתחת לרמת תמיכה בנפח מסחר גבוה. במדדים היא מלווה לרוב בעלייה בתנודתיות הגלומה, ולכן גם בהתייקרות מהירה של פוטים. מי שמכר פוטים מתחת לרמה כזו מרגיש את זה פעמיים: גם במחיר וגם בבטחונות.

נפח מסחר יומי Daily Trading Volume

כמות היחידות שנסחרו בנכס במהלך יום מסחר אחד. הוא מדד לפעילות ולנזילות, והוא משתנה מאוד סביב אירועים ופקיעות. בנכס עם נפח נמוך גם מרווח הקנייה והמכירה יהיה רחב.

שווי מסחר Turnover Value

השווי הכספי הכולל של העסקאות שבוצעו בנכס. בניגוד לנפח, הוא מאפשר להשוות בין נכסים במחירים שונים. זהו המספר שמשמש כדי לקבוע אם נכס נזיל מספיק לפוזיציה בגודל מסוים.

ריבית בנק מרכזי Central Bank Interest Rate

שיעור הריבית הרשמי שקובע הבנק המרכזי במשק. הוא משפיע על מחירי הנכסים, על עלות המינוף ועל תמחור האופציות דרך הריבית חסרת הסיכון. שינוי בו, או אפילו ציפייה לשינוי, מזיז שווקים שלמים.

אינפלציה Inflation

עליית רמת המחירים הכללית במשק לאורך זמן. היא שוחקת את כוח הקנייה, ולכן תשואה נומינלית של 7% באינפלציה של 3% היא בערך 4% במונחים ריאליים. כל השוואה של תשואות על פני עשורים חייבת להתייחס אליה.

ריבית ריאלית Real Interest Rate

שיעור הריבית הנומינלי בניכוי האינפלציה. זהו המספר שקובע אם כסף באמת צומח או רק נראה כך. בתקופות של ריבית ריאלית שלילית, החזקת מזומן מפסידה ערך בוודאות.

תשואת אג"ח Bond Yield

התשואה השנתית שמניבה השקעה באיגרת חוב. היא נעה הפוך למחיר האיגרת: כשהמחיר עולה התשואה יורדת. תשואות האג"ח הן גם נקודת הייחוס לתמחור נכסים אחרים, כולל מניות ואופציות.

עקום תשואות Yield Curve

גרף המציג תשואות אג"ח לפי טווחי זמן שונים. בדרך כלל הוא עולה, כלומר כסף לטווח ארוך יקר יותר. עקום הפוך, שבו הטווח הקצר משלם יותר, נחשב היסטורית לסימן אזהרה לגבי הכלכלה.

שוק ראשוני Primary Market

שוק שבו נמכרים ניירות ערך חדשים ישירות מהמנפיק. הכסף מגיע לחברה עצמה, וזו המטרה של הנפקה. אחרי ההנפקה הנייר עובר לשוק המשני ומשם ואילך נסחר בין משקיעים בלבד.

שוק משני Secondary Market

שוק שבו נסחרים ניירות ערך קיימים בין משקיעים. רוב המסחר היומי שאנחנו מכירים מתרחש כאן, והחברה עצמה אינה צד בעסקאות. גם שוק האופציות הוא שוק משני במהותו: החוזים נוצרים בין משתתפים ולא מונפקים על ידי החברה.

הנפקה ראשונית IPO

הצעה ראשונה למכירת מניות חברה לציבור. בשלב זה אין היסטוריית מסחר, התנודתיות גבוהה, ולרוב אין עדיין אופציות נזילות על המניה. מחיר ההנפקה נקבע בתהליך חיתום, ולא בהכרח משקף את מה שהשוק יקבע אחר כך.

פיצול מניה Stock Split

חלוקת כל מניה למספר מניות במחיר נמוך יותר, ללא שינוי בשווי הכולל. פיצול אינו משנה דבר בערך החברה, אבל הוא מוזיל את המניה הבודדת ומקל על מסחר באופציות עליה. בפיצול מותאמים גם חוזי האופציות הקיימים, במחיר המימוש ובכמות.

רכישה חוזרת Share Buyback

רכישת החברה את מניותיה שלה מהשוק. היא מקטינה את מספר המניות, ולכן מגדילה את הרווח למניה גם בלי שיפור ברווח עצמו. זו דרך להחזיר כסף לבעלי המניות במקום דיבידנד.

דיבידנד במזומן Cash Dividend

חלוקת רווחי החברה לבעלי המניות במזומן. ביום האקס מחיר המניה יורד בגובה הדיבידנד, ולכן זה אינו כסף חינם אלא העברה מהחברה למשקיע. עבור סוחר אופציות זהו התאריך שקובע את הסיכון למימוש מוקדם של קולים.

אנליזה טכנית

22 מונחים

ממוצע נע Moving Average

ממוצע מחיר הנכס לאורך תקופה מוגדרת, מתעדכן מדי יום. הוא מחליק רעש יומי ומראה את הכיוון הכללי, ובתמורה הוא תמיד מפגר אחרי המחיר. הממוצע ל-200 ימים הוא המוכר ביותר, ומשמש בעיקר כדי להפריד בין תקופות רגועות לתקופות תנודתיות.

ממוצע נע פשוט Simple Moving Average

ממוצע נע המחשב את כל הימים במשקל שווה. יום מלפני חודשיים משפיע בדיוק כמו אתמול, ולכן הוא איטי אך יציב. זו הגרסה הנפוצה ביותר במחקרים, כי היא פשוטה להגדרה ולשחזור.

ממוצע נע מעריכי Exponential Moving Average

ממוצע נע המעניק משקל גבוה יותר לימים אחרונים. הוא מגיב מהר יותר לשינוי כיוון, ובתמורה מייצר יותר איתותי שווא. ההבדל בינו לבין הממוצע הפשוט גדל ככל שהתקופה קצרה יותר.

מדד העוצמה היחסית RSI

אינדיקטור המודד את קצב ועוצמת שינויי המחיר, בסולם שבין 0 ל-100. מקובל להתייחס לערך מעל 70 כקניית יתר ומתחת ל-30 כמכירת יתר, אבל במגמה חזקה המדד יכול להישאר בקיצון זמן רב. הוא מודד מהירות של תנועה, לא כיוון עתידי.

מקד MACD

אינדיקטור המבוסס על ההפרש בין שני ממוצעים נעים מעריכיים, עם קו איתות שמוסיף עליו ממוצע נוסף. חציות בין הקווים משמשות כאיתותי כניסה ויציאה. כמו כל כלי שנשען על ממוצעים, הוא מזהה מגמה אחרי שהיא כבר התחילה.

רצועות בולינגר Bollinger Bands

רצועות סביב ממוצע נע המשקפות את רמת התנודתיות, בדרך כלל שתי סטיות תקן מעליו ומתחתיו. כשהתנודתיות יורדת הרצועות מתכווצות, וכשהיא עולה הן מתרחבות. נגיעה ברצועה אינה איתות בפני עצמה: היא רק אומרת שהמחיר רחוק מהממוצע ביחס לתנודתיות האחרונה.

פיבונאצ'י Fibonacci Retracement

כלי המזהה רמות תיקון אפשריות לפי יחסי פיבונאצ'י, כמו 38.2%, 50% ו-61.8%. אין לו בסיס כלכלי, והשפעתו, אם יש כזו, נובעת מכך שהרבה משתתפים מסתכלים על אותן רמות. יש להתייחס אליו ככלי תיאור ולא כחוק.

נפח מסחר יחסי Relative Volume

השוואת נפח המסחר הנוכחי לממוצע ההיסטורי שלו. ערך של פי שניים אומר שנסחר כפול מהרגיל, וזה בדרך כלל סימן לאירוע או לחדשות. נפח יחסי גבוה מלווה לרוב בתנועות מחיר גדולות יותר ובמרווחים צרים יותר.

מומנטום Momentum

קצב השינוי במחיר הנכס לאורך זמן. כאסטרטגיה, מומנטום פירושו לקנות את מה שכבר עלה ולמכור את מה שכבר ירד, וזו אחת התופעות הנחקרות ביותר בשוק ההון. היא עובדת בממוצע לאורך זמן, אבל עם התהפכויות חדות ואלימות.

תבנית מחיר Price Pattern

צורה חוזרת בגרף המחיר המשמשת לחיזוי תנועה עתידית. הזיהוי סובייקטיבי, ומה שנראה ברור בדיעבד קשה לזיהוי בזמן אמת. כדי שתבנית תהיה בעלת ערך צריך להגדיר אותה בכללים מדידים ולבדוק אותה על היסטוריה.

תבנית ראש וכתפיים Head and Shoulders Pattern

תבנית היפוך מגמה עם שלושה שיאים, האמצעי הגבוה מכולם. השבירה של קו הצוואר היא מה שנחשב לאיתות. כמו בכל תבנית, שיעור הכישלונות שלה גבוה מספיק כדי שתידרש הגדרה מדויקת של הפסד מקסימלי.

תבנית משולש Triangle Pattern

תבנית דשדוש שבה טווח המחיר הולך ומצטמצם. ההתכווצות משקפת ירידה בתנודתיות, ולכן אופציות באותה תקופה נוטות להיות זולות יותר. הפריצה מהמשולש יכולה להיות לשני הכיוונים.

תבנית דגל Flag Pattern

תבנית המשך מגמה קצרה לאחר תנועה חדה. המחיר נע בטווח צר בזמן שהשוק מעכל את התנועה הקודמת. היא נחשבת לאחת התבניות הפשוטות לזיהוי, ולכן גם לאחת הנפוצות בדיווחים שלאחר מעשה.

נר יפני Candlestick

ייצוג גרפי של מחירי פתיחה, סגירה, שיא ושפל לפרק זמן מסוים. גוף הנר מציג את הטווח בין הפתיחה לסגירה, והצללים את הקצוות. זהו הייצוג הנפוץ ביותר בגרפים, והוא מכיל יותר מידע מגרף קו פשוט.

גאפ Gap

פער בין מחיר הסגירה למחיר הפתיחה הבא, ללא מסחר ביניהם. גאפ נוצר כי המידע ממשיך להגיע גם כשהשוק סגור, והמחיר מתעדכן בבת אחת עם הפתיחה. זהו הסיכון שאי אפשר לגדר בעזרת עצירת הפסד, כי הפקודה תבוצע רק אחרי הפער.

גאפ פתיחה Opening Gap

פער בין מחיר הסגירה של יום קודם למחיר הפתיחה של היום הנוכחי. במדדים רחבים רוב הפערים קטנים, והגדולים מתרכזים בתקופות של תנודתיות גבוהה. עבור פוזיציות אופציות קצרות, זהו האירוע שקובע את התוצאה יותר מכל מה שקורה במהלך היום.

רמת תמיכה Support Level

מחיר שבו נוטה מגמת הירידה להיעצר. זהו אותו רעיון של תמיכה, בניסוח של רמה מוגדרת בגרף. ככל שהרמה נבדקה יותר פעמים בלי להישבר, כך משתתפים רבים יותר מתייחסים אליה.

רמת התנגדות Resistance Level

מחיר שבו נוטה מגמת העלייה להיעצר. מוכרים ממתינים שם, לעיתים מתוך רצון לצאת בנקודה שבה נכנסו בעבר. מדובר בתצפית התנהגותית, לא בחוק של השוק.

קו מגמה Trendline

קו המחבר שיאים או שפלים ומסמן את כיוון המגמה. שני הקצוות שנבחרים קובעים את הקו, ולכן שני אנשים יכולים לצייר שני קווים שונים על אותו גרף. זו הסיבה שכלים מכניים כמו ממוצע נע נוחים יותר לבדיקה היסטורית.

ערוץ מסחר Trading Channel

טווח מחירים מוגדר בין קו תמיכה לקו התנגדות מקבילים. כל עוד המחיר נשאר בערוץ, מבנים שמרוויחים מדשדוש נהנים ממנו. השאלה היחידה שחשובה היא מה קורה כשהערוץ נשבר, ואיזה הפסד מוגדר מראש לאותו מקרה.

אינדיקטור טכני Technical Indicator

חישוב המבוסס על מחיר ונפח לזיהוי מגמות ואיתותים. כל אינדיקטור הוא עיבוד של נתונים שכבר קרו, ולכן הוא מתאר את ההווה ולא חוזה את העתיד. הערך שלו נמדד רק בבדיקה היסטורית עם כללים ברורים.

אוסילטור Oscillator

אינדיקטור טכני הנע בין שני ערכי קיצון לזיהוי תנאי קניית יתר או מכירת יתר. הוא שימושי בשוק מדשדש ומטעה במגמה חזקה, שבה הוא נשאר בקיצון זמן רב. RSI הוא הדוגמה המוכרת ביותר.

סטטיסטיקה כללית

77 מונחים

ממוצע Mean

סכום כל הערכים חלקי מספרם. הוא המדד הפשוט ביותר למרכז, אבל ערך קיצוני אחד יכול להזיז אותו מאוד. בתשואות ובעסקאות, ממוצע לבדו מסתיר את מה שקרה בזנבות.

ממוצע חשבוני Arithmetic Mean

ממוצע רגיל המחשב כל ערך במשקל שווה. בתשואות הוא מטעה לאורך זמן, כי תשואה של פלוס 50% ואחריה מינוס 50% אינה אפס אלא הפסד של 25%. להצטברות של תשואות משתמשים בממוצע גאומטרי.

ממוצע משוקלל Weighted Average

ממוצע שבו לכל ערך ניתן משקל שונה בהתאם לחשיבותו. כך מחושבים מדדי מניות לפי שווי שוק, וכך מחושבת גם תשואת תיק לפי גודל ההחזקות. שימוש במשקל שווה במקום במשקל אמיתי משנה לגמרי את התוצאה.

חציון Median

הערך האמצעי בסדרת נתונים מסודרת. הוא עמיד בפני ערכים קיצוניים, ולכן הוא מתאר טוב יותר את החוויה הטיפוסית. פער גדול בין ממוצע לחציון הוא סימן להתפלגות עם זנב ארוך.

שכיח Mode

הערך המופיע הכי הרבה פעמים בסדרת נתונים. בנתונים רציפים כמו תשואות הוא כמעט חסר שימוש, ובנתונים בדידים הוא שימושי יותר. למשל, השכיח של מספר החוזים בעסקה מתאר את גודל העסקה הרגיל.

טווח Range

ההפרש בין הערך הגבוה לנמוך ביותר בסדרת נתונים. הוא מתאר את הקצוות בלבד, ולכן הוא רגיש מאוד למקרה חריג אחד. כמדד פיזור הוא נחות לסטיית תקן ולטווח בין-רבעוני.

סטיית תקן Standard Deviation

מדד לפיזור הנתונים סביב הממוצע. בשוק ההון הוא הבסיס למושג התנודתיות: תנודתיות שנתית של 16% פירושה סטיית תקן של 16% בתשואה השנתית. הוא מניח פיזור סימטרי, ולכן הוא מתאר פחות טוב שווקים עם זנב שמאלי עבה.

שונות Variance

ריבוע סטיית התקן, מדד נוסף לפיזור הנתונים. נוח מתמטית כי שונויות מתחברות, ופחות נוח לקריאה כי היחידות מרובעות. מוצרים פיננסיים מסוימים נסחרים ישירות על השונות ולא על התנודתיות.

מקדם שונות Coefficient of Variation

יחס סטיית התקן לממוצע, לצורך השוואת פיזור בין קבוצות שונות. הוא מאפשר להשוות תנודתיות של נכסים ברמות מחיר שונות. בעולם ההשקעות הרעיון מופיע גם הפוך, כתשואה ליחידת סיכון.

אחוזון Percentile

הערך שמתחתיו נמצא אחוז מסוים מהנתונים. אחוזון 90 של תשואה יומית הוא הרמה שרק עשירית מהימים עברו אותה. אחוזונים מתארים התפלגות בלי להניח שהיא נורמלית.

רבעון סטטיסטי Quartile

חלוקת הנתונים לארבעה חלקים שווים. הרבעון הראשון הוא אחוזון 25 והשלישי אחוזון 75. חלוקה כזו נפוצה בהשוואת ביצועים בין קבוצות, למשל בין מניות תנודתיות לרגועות.

טווח בין-רבעוני Interquartile Range

ההפרש בין הרבעון השלישי לרבעון הראשון. הוא מתאר את הפיזור של המחצית האמצעית של הנתונים, ולכן הוא עמיד בפני קיצוניים. שימושי במיוחד כשבדקים נתוני שוק עם ימים חריגים בודדים.

התפלגות Distribution

האופן שבו מתפזרים ערכי הנתונים. היא מתוארת על ידי מרכז, פיזור, אי-סימטריה ועובי זנבות. בתשואות שוק, הצורה חשובה לא פחות מהמוצע, כי בזנבות נמצא הסיכון האמיתי.

התפלגות נורמלית Normal Distribution

התפלגות סימטרית בצורת פעמון סביב הממוצע. היא נוחה מתמטית ומשמשת בבסיס מודלים רבים, אבל תשואות שוק אינן מתפלגות כך: יש בהן יותר ימים קיצוניים ממה שהיא צופה. כל מודל שמניח נורמליות מעריך בחסר את הסיכון לאירוע קיצון.

התפלגות לוג-נורמלית Log-Normal Distribution

התפלגות שבה הלוגריתם של הנתונים מתפלג נורמלית. היא משמשת לתיאור מחירי נכסים, כי מחיר אינו יכול לרדת מתחת לאפס ותשואות מצטברות בכפל. מודל בלאק שולז נשען בדיוק על ההנחה הזו.

עקומת פעמון Bell Curve

הצורה הגרפית האופיינית להתפלגות נורמלית. רוב המסה מרוכזת סביב המרכז, והזנבות דקים. בשוק ההון הזנבות עבים יותר מהעקומה הזו, וזה ההבדל שמסביר מפולות ופקיעות יוצאות דופן.

עקמומיות Skewness

מדד לאי-סימטריה של ההתפלגות. skewness שלילי פירושו זנב שמאלי ארוך, כלומר ירידות חדות ונדירות לצד עליות קטנות ותכופות, וזו התמונה הרגילה במדדי מניות. חשוב לא לבלבל בינו לבין סקיו של תנודתיות, שהוא תמחור של אופציות ולא תכונה של נתוני עבר.

גבנוניות Kurtosis

מדד למידת חדות הפסגה ועובי הזנבות של ההתפלגות. ערך גבוה פירושו יותר אירועים קיצוניים ממה שהתפלגות נורמלית הייתה מייצרת. תשואות יומיות בשוק המניות מציגות בדיוק את התכונה הזו.

מתאם Correlation

מידת הקשר הליניארי בין שני משתנים. בתיק השקעות היא קובעת כמה פיזור באמת מתקבל: שני נכסים עם מתאם גבוה אינם פיזור אמיתי. מתאם בין נכסים אינו קבוע והוא נוטה לעלות דווקא במשברים.

מקדם מתאם Correlation Coefficient

ערך מספרי בין מינוס אחד למבטא אחד עוצמת המתאם. אחד פירושו תנועה זהה, מינוס אחד תנועה הפוכה, ואפס העדר קשר ליניארי. הוא אינו מעיד על סיבתיות, גם כשהוא גבוה מאוד.

גרסיה ליניארית Linear Regression

שיטה סטטיסטית להתאמת קו ישר בין משתנים. היא מייצרת שיפוע ונקודת חיתוך, ומאפשרת להעריך כמה משתנה אחד מסביר את השני. התאמה טובה לנתוני עבר אינה מבטיחה כלום לגבי העתיד.

גרסיה מרובה Multiple Regression

גרגסיה המשלבת כמה משתנים בלתי תלויים יחד. היא מאפשרת לבדוק השפעה של גורם אחד כשהאחרים מוחזקים קבועים. ככל שמוסיפים משתנים, גדל הסיכון להתאמת יתר לנתונים שכבר קרו.

שגיאת תקן Standard Error

מדד לדיוק ההערכה של ממוצע מדגם ביחס לאוכלוסייה. הוא קטן ככל שהמדגם גדל, ולכן תוצאה ממדגם קטן היא הערכה רופפת. בבדיקות היסטוריות זו הסיבה שמספר עסקאות גדול חשוב כל כך.

רווח סמך Confidence Interval

טווח ערכים המכיל את הערך האמיתי ברמת ודאות מסוימת. רווח סמך רחב אומר שהנתונים אינם מספיקים כדי לקבוע מסקנה חדה. הצגת טווח במקום מספר בודד היא הדרך הכנה לדווח תוצאה.

מובהקות סטטיסטית Statistical Significance

מדד לכך שתוצאה אינה נובעת ממקריות בלבד. מובהקות אינה אומרת שהתוצאה גדולה או חשובה, רק שקשה להסביר אותה במקרה. במדגמים ענקיים אפשר לקבל מובהקות גם להבדל זניח.

ערך P P-Value

הסתברות לקבל תוצאה קיצונית לפחות כמו זו שנצפתה, בהנחת השערת האפס. ערך נמוך מרמז שהשערת האפס אינה מסבירה היטב את הנתונים, והוא אינו מודד את גודל האפקט. בבדיקות שוק הוא נוטה להיות מוטא כלפי מטה, כי בודקים הרבה רעיונות על אותם נתונים.

השערת אפס Null Hypothesis

הנחת הבסיס שאין הבדל או קשר אמיתי בנתונים. כל בדיקה סטטיסטית מתחילה ממנה, והמטרה היא לראות אם הנתונים סותרים אותה. אי-דחייה שלה אינה הוכחה שאין קשר, אלא שלא נמצאה עדות מספקת.

השערה אלטרנטיבית Alternative Hypothesis

ההשערה הטוענת שקיים הבדל או קשר אמיתי. היא מה שבאמת רוצים לבדוק, והיא מתקבלת רק כשהנתונים סותרים באופן מספק את השערת האפס. ניסוח שלה מראש מונע התאמה בדיעבד של המסקנה לנתונים.

מדגם Sample

קבוצה חלקית שנבחרה מתוך האוכלוסייה למחקר. איכות המדגם חשובה מגודלו: מדגם גדול ומוטה גרוע ממדגם קטן ומייצג. בבדיקות שוק, עסקאות חופפות באותה תקופה אינן מדגם עצמאי באמת.

אוכלוסייה Population

כלל הפרטים או הנתונים שעליהם רוצים ללמוד. בשוק ההון האוכלוסייה כמעט תמיד בלתי נגישה במלואה, כי היא כוללת גם את העתיד. לכן כל מסקנה מבוססת מדגם היסטורי.

דגימה אקראית Random Sampling

בחירת מדגם באופן אקראי מתוך האוכלוסייה. אקראיות מונעת הטיות שיטתיות, אבל בנתוני שוק היא כמעט בלתי אפשרית, כי הזמן מסודר ולא אקראי. במקום זה בודקים תקופות שונות ומשווים ביניהן.

הטיית מדגם Sampling Bias

עיוות בתוצאות הנובע ממדגם שאינו מייצג את האוכלוסייה. הדוגמה המוכרת בשוק ההון היא הטיית שרידות: בדיקה שכוללת רק חברות ששרדו עד היום. הטיה כזו מייפה כמעט כל תוצאה.

שגיאת דגימה Sampling Error

ההפרש בין תוצאת המדגם לערך האמיתי באוכלוסייה. הוא קיים תמיד, גם במדגם מושלם, ולכן תוצאה היא הערכה ולא מספר מדויק. ככל שהמדגם גדול יותר, כך הוא מצטמצם.

משתנה תלוי Dependent Variable

המשתנה שאותו מנסים להסביר או לחזות. בבדיקות שוק זו לרוב התשואה, או התוצאה של עסקה. הגדרה מדויקת שלו מראש מונעת את הפיתוי לבחור בדיעבד את המדד שנראה הכי טוב.

משתנה בלתי תלוי Independent Variable

המשתנה המשמש להסבר או לחיזוי המשתנה התלוי. למשל רמת ה-VIX ביום הכניסה, או המרחק ממחיר המימוש. ככל שבודקים יותר משתנים כאלה על אותם נתונים, כך גדל הסיכוי למצוא קשר מקרי.

קורלציה שלילית Negative Correlation

מצב שבו עליית משתנה אחד מלווה בירידת השני. בתיק השקעות זו התכונה שמייצרת גידור אמיתי. מתאם שלילי אינו קבוע: נכסים שנעים הפוך ברגיעה יכולים לרדת יחד במשבר.

קורלציה חיובית Positive Correlation

מצב שבו שני משתנים נעים באותו כיוון. שתי מניות מאותו סקטור הן דוגמה טיפוסית, ולכן החזקה שלהן יחד אינה פיזור. במשברים המתאם החיובי בין רוב נכסי הסיכון עולה.

קורלציה אפסית Zero Correlation

מצב שבו אין קשר ליניארי בין שני משתנים. זה לא אומר שאין ביניהם קשר כלל: קשר שאינו ליניארי יכול להסתתר מאחורי מתאם אפס. לכן מסתכלים גם על הגרף ולא רק על המקדם.

סיכון שיטתי Systematic Risk

סיכון הנובע מגורמים המשפיעים על השוק כולו, ואינו ניתן לפיזור. ריבית, מיתון ומשבר גלובלי הם דוגמאות. מול סיכון כזה פיזור אינו עוזר, ומה שעוזר הוא גודל חשיפה, גידור או אופק זמן.

סיכון לא שיטתי Unsystematic Risk

סיכון הייחודי לנכס או לחברה מסוימת, הניתן לצמצום בפיזור. דוח כושל, שריפה במפעל או החלפת מנכ"ל הם דוגמאות. זו הסיבה שמדד רחב תנודתי פחות ממניה בודדת, גם כשהתשואה הממוצעת דומה.

יחס שארפ Sharpe Ratio

מדד לתשואה עודפת ביחס לסיכון הכולל של ההשקעה, מחושב כתשואה מעל הריבית חסרת הסיכון חלקי סטיית התקן. הוא מאפשר להשוות אסטרטגיות בגדלים שונים, אבל הוא מעניש גם תנודתיות כלפי מעלה. באסטרטגיות עם זנב שמאלי עבה, כמו מכירת אופציות, הוא נוטה להיראות טוב מדי.

יחס סורטינו Sortino Ratio

דומה ליחס שארפ, אך מתחשב רק בסיכון של ירידות. הוא פותר חלק מהבעיה של שארפ, שמעניש גם תנודתיות חיובית. גם הוא אינו לוכד היטב אסטרטגיה שמרוויחה בקביעות ומפסידה לעיתים רחוקות בגדול.

אלפא Alpha

התשובה העודפת של השקעה ביחס למדד ייחוס, לאחר התאמת סיכון. אלפא חיובית אומרת שהתוצאה טובה ממה שהחשיפה לשוק לבדה הייתה נותנת. הרבה ממה שנראה כמו אלפא מתגלה בבדיקה כחשיפה לגורם סיכון אחר.

בטא Beta

מדד לרגישות תשואת הנכס ביחס לתנועת השוק הכללי. בטא של 1.2 אומרת שהנכס נע בממוצע ב-1.2% על כל 1% תנועה במדד. היא מתארת התנהגות ממוצעת בעבר, והיא משתנה בין תקופות רגועות למשברים.

מקדם המתאם בריבוע R-Squared

מדד לחלק מהשונות שמוסבר על ידי המודל הסטטיסטי, בסולם שבין 0 ל-1. ערך גבוה אומר שהמודל מתאים לנתונים, ולא שהוא נכון או שימושי לחיזוי. אפשר להעלות אותו כמעט תמיד על ידי הוספת משתנים, וזו בדיוק הדרך להתאמת יתר.

אנומליה סטטיסטית Statistical Anomaly

סטייה עקבית מדפוס צפוי בנתונים. בשוק ההון אנומליות מפורסמות כמו אפקט ינואר נטו להיחלש אחרי שהתפרסמו. אנומליה שנמצאה בחיפוש חופשי בנתונים היא לרוב רעש, לא ממצא.

התכנסות לממוצע Mean Reversion

נטייה של ערך לחזור לרמתו הממוצעת לאורך זמן. היא ניכרת בתנודתיות, שחוזרת לרמה אופיינית אחרי קפיצות, ופחות במחירי מניות עצמם. הנחה של התכנסות לממוצע היא גם הדרך המהירה ביותר להפסיד כסף כשהמגמה נמשכת.

חוק המספרים הגדולים Law of Large Numbers

ככל שהמדגם גדל, הממוצע שלו מתקרב לממוצע האמיתי. זה מה שמאפשר לבטוח בתוצאה של אלפי עסקאות יותר מאשר בעשר. החוק אינו מבטיח דבר על העסקה הבאה, וגם לא על רצף קצר.

משפט הגבול המרכזי Central Limit Theorem

ממוצעי מדגמים גדולים מתפלגים נורמלית גם אם האוכלוסייה אינה. זו הסיבה שאפשר לבנות רווחי סמך סביב ממוצעים גם בנתונים לא נורמליים. הוא חל על הממוצע, ולא על התצפית הבודדת: הזנבות של תשואות יומיות נשארים עבים.

התפלגות בינומית Binomial Distribution

התפלגות המתארת מספר הצלחות במספר ניסויים בלתי תלויים עם שתי תוצאות. היא מתאימה לשאלות כמו כמה מתוך מאה עסקאות יסתיימו ברווח, בהנחת הסתברות קבועה. בשוק ההנחה הזו מופרת, כי עסקאות באותה תקופה תלויות זו בזו.

עץ בינומי Binomial Tree

מבנה המדמה תרחישי מחיר אפשריים לאורך זמן בשני כיוונים בכל צעד. הוא הבסיס למודל התמחור הבינומי, ומאפשר לבדוק בכל צומת אם כדאי לממש. ככל שהצעדים קטנים יותר, התמונה מתקרבת למודל רציף.

סימולציית מונטה קרלו Monte Carlo Simulation

שיטה לחיזוי תוצאות באמצעות הרצת אלפי תרחישים אקראיים. היא מאפשרת לראות התפלגות של תוצאות אפשריות ולא מספר בודד, ולכן היא שימושית לשאלות של סיכון חורבן וגודל פוזיציה. איכות התוצאה תלויה כולה בהנחות שמזינים אליה.

סימולציית פרמוטציה Permutation Simulation

ערבוב סדר התוצאות ההיסטוריות שוב ושוב, כדי לבחון מה יכול היה לקרות באותן עסקאות בסדר אחר. זה מראה עד כמה עקומת ההון הייתה תלויה במזל של הסדר, ולא רק בתוחלת. שיטה טובה לבדוק אם רצף הפסדים סביר היה מחסל את החשבון.

ערך צפוי Expected Value

סכום התוצאות האפשריות משוקלל בהסתברותן. זהו המספר שקובע אם לאסטרטגיה יש יתרון מתמטי, בלי קשר לאחוז ההצלחה. ערך צפוי חיובי עדיין יכול להיכשל אם גודל הפוזיציה גדול מדי ביחס להון.

תוחלת Expectation

מונח נרדף לערך צפוי במובן הסטטיסטי. בשיח של סוחרים משתמשים בו לתיאור הרווח הממוצע לעסקה לאורך זמן. הוא מתאר ממוצע, ולא את מה שיקרה בעסקה הקרובה.

שונות תיק Portfolio Variance

מדד לפיזור התשואות הצפויות של תיק שלם. הוא תלוי לא רק בתנודתיות של כל נכס אלא גם במתאמים ביניהם, ולכן תיק יכול להיות רגוע יותר מסך חלקיו. כשמתאמים עולים במשבר, השונות של התיק קופצת יחד איתם.

מטריצת קווריאנס Covariance Matrix

טבלה המתארת את הקשר בין תשואות כל זוגות הנכסים בתיק. היא הבסיס לחישוב שונות התיק ולאופטימיזציה של הקצאה. היא מוערכת מנתוני עבר, ולכן היא לא יציבה במיוחד.

ניתוח רגישות Sensitivity Analysis

בדיקת השפעת שינוי במשתנה אחד על התוצאה הכוללת. באופציות זה בדיוק מה שהיוונים עושים: כמה ישתנה המחיר אם הנכס יזוז, אם הזמן יחלוף או אם התנודתיות תקפוץ. במחקר, זו הדרך לבדוק אם מסקנה תלויה בהנחה אחת.

ניתוח תרחישים Scenario Analysis

בחינת תוצאות אפשריות תחת כמה הנחות שוק שונות. בניגוד לניתוח רגישות, כאן משנים כמה משתנים יחד לתמונה קוהרנטית, למשל נפילה של 20% עם קפיצת תנודתיות. זו הדרך הפשוטה ביותר לבדוק אם פוזיציה שורדת יום קשה.

מבחן עקה Stress Test

בדיקת ביצועי תיק או מערכת בתנאי קיצון. לוקחים אירועים היסטוריים קשים, או תרחישים חמורים מהם, ובודקים מה היה קורה. עבור מי שמוכר אופציות זו הבדיקה החשובה ביותר, כי שם נמצא כל הסיכון.

ערך בסיכון VaR

ההפסד המקסימלי הצפוי בטווח ביטחון מסוים בפרק זמן נתון. למשל VaR יומי של 5% ברמת ביטחון 95% אומר שביום רגיל ההפסד לא יעבור 5%, בתשעים וחמישה אחוזים מהימים. הבעיה בו היא שהוא שותק בדיוק לגבי חמישה האחוזים הנותרים.

תוחלת חסר CVaR

ההפסד הממוצע הצפוי מעבר לרף ה-VaR. הוא עונה על השאלה שה-VaR מתעלם ממנה: כשזה כן קורה, כמה רע זה. באסטרטגיות עם זנב עבה הוא מדד סיכון מתאים הרבה יותר.

ריצת מזל Luck Streak

רצף תוצאות חיוביות שאינו בהכרח נובע מכישרון או שיטה. באסטרטגיות עם אחוז הצלחה גבוה, רצף ארוך של הצלחות הוא בדיוק מה שהסטטיסטיקה מנבאת, גם בלי יתרון אמיתי. כדי להבדיל בין מזל לשיטה צריך מדגם גדול ותקופות שונות.

הטיית שרידות Survivorship Bias

עיוות הנובע מהתמקדות רק בנתונים או גופים ששרדו. מדד שכולל רק חברות שקיימות היום מייפה את העבר, וכך גם רשימת סוחרים מצליחים שלא כוללת את אלה שנעלמו. זו אחת ההטיות שקשה ביותר לנטרל, כי הנתונים שנעלמו לרוב אינם זמינים.

הטיית ראייה לאחור Hindsight Bias

נטייה לראות אירועים כצפויים מראש לאחר שכבר קרו. בגרף היסטורי כל מפולת נראית מתבקשת, ובזמן אמת היא לא הייתה כזו. זו הסיבה שבדיקה היסטורית חייבת כללים שנקבעו מראש ולא בדיעבד.

כריית נתונים Data Mining

חיפוש דפוסים בנתונים עד שנמצא אחד שנראה מובהק, גם כאשר הוא מקרי. ככל שבודקים יותר רעיונות על אותה היסטוריה, כך גדל הסיכוי למצוא כלל מרשים שלא יחזור על עצמו. ההגנה היא מספר קטן של השערות, שנקבעות לפני הבדיקה.

רעש סטטיסטי Statistical Noise

תנודות אקראיות בנתונים שאינן משקפות מגמה אמיתית. רוב התנועה היומית בשוק היא רעש, וההבחנה בינו לבין אות נעשית רק על פני מדגם גדול. פירוש של רעש כאות הוא הטעות הנפוצה ביותר בניתוח שוק.

אות סטטיסטי Statistical Signal

דפוס עקבי בנתונים שיש לו משמעות אמיתית. אות אמיתי שורד גם בתקופות אחרות, גם בנכסים אחרים, וגם אחרי עלויות מסחר. אם הוא נעלם באחת מהבדיקות האלה, סביר שהיה רעש.

עקביות תוצאות Consistency of Results

מידת היציבות של תוצאות לאורך זמן או מדגמים שונים. אסטרטגיה שעובדת בעשור אחד ונכשלת באחר אינה בהכרח חסרת ערך, אבל היא דורשת הסבר. פיצול התקופה לחלקים ובדיקה נפרדת של כל אחד היא הבדיקה הפשוטה ביותר.

מדגם קטן **Small Sample**

מדגם בגודל מוגבל שעלול להפחית את אמינות המסקנות. בשוק ההון זה קורה גם כשיש הרבה שורות: שלוש מפולות ב-30 שנה הן שלוש תצפיות, לא אלפיים ימי מסחר. מסקנות על אירועים נדירים נשענות כמעט תמיד על מדגם קטן.

גודל מדגם **Sample Size**

מספר התצפיות הכלול במדגם. הוא קובע את שגיאת התקן ואת רוחב רווח הסמך, אבל מספר גדול אינו מפצה על הטיה או על תלות בין התצפיות. מה שחשוב הוא מספר האירועים העצמאיים, ולא מספר השורות.

עוצמה סטטיסטית **Statistical Power**

הסתברות לזהות אפקט אמיתי כאשר הוא אכן קיים. מדגם קטן או אפקט חלש מובילים לעוצמה נמוכה, ואז היעדר ממצא אינו אומר שאין אפקט. זו הסיבה שמסקנה של "לא נמצא הבדל" דורשת זהירות לא פחות ממסקנה חיובית.

רעש לבן **White Noise**

סדרת נתונים אקראית לחלוטין ללא מבנה או תלות בין תצפיות. היא משמשת כנקודת ייחוס: אם תוצאה של אסטרטגיה אינה נבדלת מרעש לבן, אין בה ממצא. בדיקות רבות של סדרות זמן שואלות בדיוק את השאלה הזו.

סדרת זמן **Time Series**

נתונים הנמדדים ברצף לאורך זמן. הסדר בהם משמעותי, ולכן אי אפשר להתייחס אליהם כאל מדגם אקראי. זו הסיבה שבדיקות שוק דורשות שיטות שמכבדות את ציר הזמן, ולא רק ממוצעים.

סטציונריות **Stationarity**

תכונה של סדרת זמן שמאפייניה הסטטיסטיים אינם משתנים עם הזמן. מחירי מניות אינם סטציונריים, אבל התשואות שלהם קרובות לכך, ולכן עובדים עליהן. מודל שמניח סטציונריות על נתונים שאינם כאלה ייתן תוצאות מטעות.

אוטוקורלציה **Autocorrelation**

מתאם בין ערכי סדרת זמן לבין ערכים קודמים שלה עצמה. בתשואות יומיות של מדדים היא קרובה לאפס, ובתנודתיות היא גבוהה: אחרי יום תנודתי בא בדרכ כלל עוד יום תנודתי. קיומה מסביר למה תקופות של רגיעה ושל פאניקה מגיעות באשכולות.

הליכה אקראית **Random Walk**

מודל שבו כל שינוי במחיר בלתי תלוי בשינויים קודמים. לפי המודל אי אפשר לחזות את המחיר הבא מתוך ההיסטוריה, וזה גם הבסיס למודלים של תמחור אופציות. בפועל השוק קרוב להליכה אקראית בכיוון, אבל לא בתנודתיות.

תשואה ריאלית Real Return

תשואת ההשקעה לאחר ניכוי השפעת האינפלציה. זו התשואה היחידה שמשנה בפועל, כי היא מודדת כמה כוח קנייה נוסף. על פני עשורים ההפרש בין תשואה נומינלית לריאלית הוא עצום, ולכן השוואות ארוכות טווח חייבות להיעשות במונחים ריאליים.

תשואה נומינלית Nominal Return

תשואת ההשקעה ללא התאמה לאינפלציה. זהו המספר שמופיע בדוח החשבון ובכותרות, והוא תמיד גבוה מהתשואה הריאלית בתקופות של עליית מחירים. שתי השקעות עם אותה תשואה נומינלית בעשורים שונים אינן שוות ערך.

תשואה שנתית Annual Return

התשואה שהניבה השקעה במהלך שנה קלנדרית. זו חלוקה נוחה לדיווח אבל שרירותית מבחינת השוק, כי אין שום דבר מיוחד ב-1 בינואר. בדיקות רציניות משתמשות גם בחלונות מתגלגלים ולא רק בשנים קלנדריות.

תשואה שנתית מורכבת CAGR

קצב הצמיחה השנתי שמביא מהערך ההתחלתי לערך הסופי בריבית דריבית. הוא מחליק את הדרך ומתאר את התוצאה בלבד, ולכן שתי השקעות עם אותו CAGR יכולות להיות שונות לגמרי בתנודתיות ובירידות. זהו המספר הנכון להשוואת תשואות לאורך זמן, בניגוד לממוצע פשוט של תשואות שנתיות.

גילום שנתי Annualisation

הצגת תשואה של תקופה קצרה כאילו נמשכה שנה שלמה. זה שימושי להשוואה, ומטעה כשהתקופה קצרה מאוד: חודש טוב שמגולם לשנה יוצר מספר שנראה מרשים ואין לו כיסוי. ככל שהתקופה קצרה יותר, הגילום פחות אמין.

תשואה מצטברת Cumulative Return

סך התשואה הכוללת לאורך כל תקופת ההשקעה. היא מתארת כמה הכסף גדל בסך הכול, בלי לומר כמה זמן זה לקח. כדי להשוות בין תקופות באורך שונה צריך לתרגם אותה לתשואה שנתית מורכבת.

תשואה מותאמת סיכון Risk-Adjusted Return

תשואה המתחשבת ברמת הסיכון שנלקח כדי להשיגה. מדדים כמו שארפ וסורטינו הם דרכים לחשב אותה, וכל אחד מהם מגדיר סיכון אחרת. בלי התאמת סיכון, מינוף תמיד ייראה כמו שיפור.

תשואה עודפת Excess Return

התשואה מעבר לתשואה חסרת הסיכון או למדד הייחוס. זו השאלה האמיתית בכל אסטרטגיה: לא כמה הרווחת, אלא כמה הרווחת מעבר למה שהיה מתקבל בלי מאמץ. תשואה עודפת קטנה עם סיכון גדול אינה שיפור.

פרמיית סיכון Risk Premium

התשואה הנוספת הנדרשת עבור נטילת סיכון מעבר לנכס חסר סיכון. היא הסיבה שמניות מניבות יותר מאג"ח לאורך זמן, והיא אינה מובטחת בשום תקופה מסוימת. פרמיה שנגבית מראש, כמו במכירת אופציות, היא צורה אחרת של אותו רעיון.

פרמיית מניות **Equity Risk Premium**

התשואה העודפת שדורש השוק ממניות לעומת אג"ח ממשלתי. היא משתנה עם הזמן ועם רמת הריבית, והערכות לגביה נעות בטווח רחב. כשהריבית חסרת הסיכון עולה, רף התשואה שנדרש ממניות עולה איתה.

היוון תזרים מזומנים **Discounted Cash Flow**

שיטת הערכת שווי המבוססת על היוון תזרימי מזומנים עתידיים. היא מתרגמת תחזית לתזרים ולשיעור היוון, ומחזירה שווי נוכחי. התוצאה רגישה מאוד להנחות, ולכן שינוי קטן בשיעור ההיוון משנה את התשובה דרמטית.

ערך נוכחי **Present Value**

השווי היום של סכום כסף עתידי, לאחר היוון. הוא מבטא את העובדה שכסף היום שווה יותר מאותו סכום בעוד שנה. גם בתמחור אופציות, מחיר המימוש מהווה לערכו הנוכחי.

ערך עתידי **Future Value**

השווי העתידי של סכום כסף נוכחי, לאחר צבירת ריבית. הוא מראה כמה יגדל סכום בקצב מסוים לאורך תקופה. ההבדל בין קצב של 6% ל-8% נראה קטן לשנה, ועצום על פני שלושים שנה.

ריבית דריבית **Compound Interest**

ריבית המחושבת גם על הריבית שנצברה בעבר. זהו המנוע של הצמיחה בהשקעות ארוכות טווח, והוא גם מה שהופך ירידות עמוקות לכל כך יקרות. בכיוון ההפוך, עלויות שנתיות קטנות מצטברות באותה דרך בדיוק.

תוחלת חיים של השקעה **Investment Life Expectancy**

משך הזמן הצפוי שההשקעה תוחזק או תניב תשואה. הוא קובע כמה תנודתיות אפשר לספוג בדרך ואילו נכסים מתאימים. אופק קצר הופך תנודתיות מבעיה תיאורטית לסיכון ממשי.

אופק השקעה **Investment Horizon**

פרק הזמן המתוכנן להחזקת ההשקעה. ככל שהוא ארוך יותר, כך גדל הסיכוי שתשואת המניות תתממש, וקטן משקלו של תזמון הכניסה. אופק אינו הצהרה: הוא נבחן ברגע שהשוק יורד 30%.

אסטרטגיית קנה והחזק **Buy and Hold Strategy**

החזקת נכסים לטווח ארוך ללא מסחר תדיר. היא חוסכת עמלות ומסים, ומבטיחה שהמשקיע יהיה בשוק גם בימים הטובים ביותר, שמגיעים לרוב קרוב לימים הגרועים. המחיר שלה הוא הצורך לספוג את כל הירידות בדרך.

מיצוע עלות **Dollar-Cost Averaging**

השקעת סכום קבוע במרווחי זמן קבועים ללא קשר למחיר. השיטה מקטינה את החרטה סביב תזמון, ובשוק שעולה לאורך זמן היא בממוצע מניבה פחות מהשקעה מיידית של כל הסכום. היתרון שלה הוא התנהגותי יותר מאשר מתמטי.

משיכת שיא לשפל Peak-to-Trough Drawdown

הירידה המקסימלית מנקודת השיא ועד נקודת השפל שלאחריה. זהו המספר שמתאר את הרגע הקשה ביותר בחיי התיק, וגם את מה שנדרש כדי לשרוד אותו. משך הירידה חשוב לא פחות מעומקה.

תקופת החזר Payback Period

הזמן הנדרש כדי שההשקעה תחזיר את עלותה המקורית. בהשקעות פיננסיות הוא משמש בעיקר להשוואה גסה, כי הוא מתעלם ממה שקורה אחרי. בניהול סיכונים, השאלה המקבילה היא כמה זמן לוקח לחזור מירידה.

יעילות שוק Market Efficiency

המידה שבה מחירי השוק משקפים את כל המידע הזמין. ככל שהשוק יעיל יותר, כך קשה יותר להרוויח ממידע פומבי. יעילות אינה שאלה של כן או לא אלא של מידה, והיא משתנה בין שווקים ובין נכסים.

השערת השוק היעיל Efficient Market Hypothesis

טענה כי לא ניתן להכות באופן עקבי את השוק כי המחירים כבר משקפים את כל המידע. גם מי שלא מקבל אותה במלואה נדרש להסביר מדוע יתרון מסוים עדיין קיים ולמי משלמים אותו. ההשלכה המעשית: כל טענה ליתרון צריכה ראיות, לא סיפור.

אנומליית שוק Market Anomaly

תופעה חוזרת בשוק שאינה מוסברת על ידי תיאוריות השוק היעיל. אנומליות רבות נחלשות אחרי שהן מתפרסמות, כי משתתפים מנצלים אותן. לכן ממצא היסטורי אינו הבטחה שהוא ימשיך להתקיים.

בדיקה לאחור Backtest

הרצת אסטרטגיה על נתוני עבר כדי לראות מה הייתה מניבה. בדיקה טובה כוללת עלויות, החלקה וכללים שנקבעו מראש, ובודקת גם תקופות שלא נבחרו מראש. בדיקה גרועה היא חיפוש עד שמוצאים תוצאה יפה.

חלון מתגלגל Rolling Window

בדיקת תקופות באורך קבוע שמתחילות בכל נקודה בזמן, ולא רק בתחילת שנה קלנדרית. כך רואים מה קרה למי שנכנס בכל יום אפשרי, ולא רק בתאריכים נוחים. חשוב לזכור שחלונות חופפים אינם תצפיות עצמאיות.

משטר מגמה Trend Regime

סיווג השוק למצב עולה או יורד, לרוב לפי מיקום המחיר ביחס לממוצע נע. ההבדל המרכזי בין המשטרים אינו בכיוון אלא בתנודתיות: מתחת לממוצע הימים גדולים יותר לשני הכיוונים. לכן משטר מגמה שימושי יותר כמדד סיכון מאשר כמנבא כיוון.

פילטר מגמה Trend Filter

כלל שמתיר החזקה בשוק רק כאשר הוא נמצא במשטר מגמה מוגדר. הוא נוטה להקטין ירידות ולהוסיף עסקאות, עמלות ומסים, ולעיתים קרובות גם להחמיץ את ההתאוששות החדה. השאלה אינה אם הוא מקטין סיכון, אלא מה הוא עולה בתשואה.

אפקט עונתיות Seasonality Effect

דפוס חוזר בתשואות התלוי בתקופת השנה. חלק מהדפוסים שרדו בדיקה על עשורים, ורובם חלשים מכדי לשמש בסיס לאסטרטגיה לבדם. בבדיקת עונתיות קל במיוחד למצוא דפוסים מקריים, כי יש הרבה חתכים אפשריים.

אפקט ינואר January Effect

תופעה נטענת של תשואות גבוהות יותר בחודש ינואר. היא יוחסה בעיקר למניות קטנות ולשיקולי מס בסוף שנה, והיא נחלשה מאוד מאז שתוארה לראשונה. זו דוגמה קלאסית לאנומליה שנשחקה אחרי הפרסום.

אפקט יום בשבוע Day-of-the-Week Effect

תופעה נטענת של הבדלי תשואה בין ימי המסחר בשבוע. ההבדלים שנמצאו קטנים, לא יציבים על פני תקופות, ומתקזזים לרוב מול עלויות מסחר. שימושי בעיקר כדוגמה לכמה קל למצוא דפוס שלא מחזיק.

פיזור גיאוגרפי Geographic Diversification

פיזור השקעות בין מדינות ואזורים שונים בעולם. הוא מקטין תלות בכלכלה אחת, אבל מוסיף חשיפה למטבע ולסיכונים מקומיים. במשברים גלובליים המתאם בין השווקים עולה, והפיזור עוזר פחות בדיוק כשהכי צריך אותו.

פיזור מגזרי Sector Diversification

פיזור השקעות בין ענפי משק שונים. הוא מונע מצב שבו כל התיק תלוי בסקטור אחד, גם אם יש בו הרבה מניות. במדדים מבוססי שווי שוק הריכוזיות הסקטוריאלית יכולה לגדול בשקט לאורך שנים.

מתאם בין נכסים Asset Correlation

מידת הקשר בין תנועות המחיר של נכסים שונים. היא קובעת כמה פיזור אמיתי יש בתיק, יותר ממספר ההחזקות. מתאמים אינם קבועים ונוטים לעלות בתקופות של לחץ.

גידור מטבע Currency Hedging

שימוש בכלים פיננסיים לצמצום החשיפה לתנודות שער חליפין. יש לו עלות שוטפת, שמושפעת מהפרשי הריבית בין המטבעות. ההחלטה לגדר או לא תלויה באופק ההשקעה ובמטבע שבו נמדדות ההוצאות של המשקיע.

סיכון מטבע Currency Risk

סיכון הנובע משינויים בשערי חליפין בהשקעה בינלאומית. משקיע ישראלי שמחזיק מדד אמריקאי חשוף גם למדד וגם לדולר, ושני הגורמים יכולים לפעול באותו כיוון או להתקזז. לאורך זמן ארוך ההשפעה מתמתנת, ובטווח קצר היא יכולה להיות דומיננטית.

מדד ייחוס Benchmark

מדד המשמש להשוואת ביצועי השקעה או תיק. בחירת מדד ייחוס נכון היא מחצית מהמדידה: השוואה מול מדד קל מדי הופכת כל תוצאה למרשימה. הכלל הפשוט הוא להשוות מול מה שהיה קורה בלי לעשות כלום.

תשואה עודפת על מדד Outperformance vs. Benchmark

תשואה גבוהה יותר מזו של מדד הייחוס. כדי שתהיה משמעותית צריך לבדוק אותה על פני תקופה ארוכה, אחרי עלויות, ומול אותו סיכון. תשואה עודפת בשנה אחת היא לרוב רעש.

ניהול אקטיבי **Active Management**

ניהול תיק תוך ניסיון להכות את מדד הייחוס באמצעות בחירת נכסים. הוא כרוך בעלויות גבוהות יותר, ולכן הוא צריך לייצר תשואה עודפת רק כדי להשוות לפסיבי. חלק מהמנהלים מצליחים בתקופה נתונה, והקושי הוא לזהות אותם מראש.

ניהול פסיבי **Passive Management**

ניהול תיק העוקב אחר מדד ללא ניסיון להכותו. העלויות נמוכות, התוצאה צפויה ביחס למדד, והתחזוקה מינימלית. זהו הבסיס שכל אסטרטגיה אקטיבית נמדדת מולו.

עלות ניהול **Management Cost**

העלות הכוללת של ניהול ההשקעה או הקרן. היא כוללת דמי ניהול, עמלות מסחר ולעיתים גם עלויות נסחרות כמו מרווחי קנייה ומכירה. אחוז אחד בשנה נראה זניח ומצטבר לסכום גדול על פני עשורים.

דמי ניהול **Management Fee**

התשלום השנתי המשולם למנהל ההשקעות או הקרן. הוא נגבה בין אם הייתה תשואה ובין אם לא, ומחושב על היקף הנכסים. זהו המספר הכי קל לשלוט בו מבין כל הגורמים שמשפיעים על התשואה.

עמלת הצלחה **Performance Fee**

עמלה המשולמת למנהל בהתאם לתשואה שהושגה. היא נועדה ליישר אינטרסים, אבל היא גם יוצרת תמריץ לקחת סיכון גבוה יותר. מנגנוני קו גבוה ותנאי סף נועדו לצמצם את העיוות הזה.

מונחי שוק ומסחר נוספים

26 מונחים

מוכר אופציות **Option Seller**

הצד הכותב אופציה ומקבל פרמיה תמורת התחייבותו. הוא מרוויח משחיקת הזמן ומהיעדר תנועה, ולוקח על עצמו את הסיכון של התנועה החדה. הוא גם אינו שולט במועד ההקצאה: היא מגיעה מהצד שמחזיק בזכות.

קונה אופציות **Option Buyer**

הצד הרוכש אופציה ומשלם פרמיה תמורת הזכות. ההפסד שלו מוגבל למה ששילם, והרווח פתוח, אבל הזמן פועל נגדו בכל יום שעובר. הוא זה שמחליט אם ומתי לממש.

עושה שוק **Market Maker**

גוף המספק נזילות בשוק על ידי הצגת מחירי קנייה ומכירה קבועים. הוא מרוויח מהמרווח ביניהם, ומגדר את החשיפה שנוצרת לו. באופציות הוא הצד השני של רוב העסקאות של סוחרים פרטיים, והגידור שלו משפיע על תנועת המחיר בנכס הבסיס.

ספרד מחיר Price Spread

ההפרש בין שני מחירים במסחר, לרוב בין בקשת קנייה למכירה. הוא עלות ישירה לכל מי שנכנס ויוצא, והוא גדל בנכסים לא נזילים ובשעות מסחר דלילות. באופציות רחוקות המרווח יכול להיות אחוז ניכר מהפרמיה.

מחיר קנייה Bid

המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור הנכס כרגע. מי שמוכר בפקודת שוק מקבל את המחיר הזה, ולא את המחיר האחרון שמופיע על המסך. בשוק דליל הפער בינו לבין מחיר המכירה יכול להיות גדול מאוד.

מחיר מכירה Ask

המחיר הנמוך ביותר שמוכר מוכן לקבל עבור הנכס כרגע. מי שקונה בפקודת שוק משלם אותו. ההפרש בינו לבין מחיר הקנייה הוא המרווח, והוא נגבה בפועל בכל עסקה.

מחיר אחרון Last Price

המחיר שבו בוצעה העסקה האחרונה בנכס. באופציות לא נזילות הוא יכול להיות ישן בשעות ולא לשקף את המצב, ולכן מסתכלים על הבקשה וההצעה ולא עליו. הערכת שווי פוזיציה לפי מחיר אחרון היא טעות נפוצה.

מחיר סגירה Closing Price

מחיר הנכס בסיום יום המסחר. הוא משמש לחישוב תשואות יומיות, לסילוק אופציות מדד שפוקעות באותו יום, ולחישוב שווי תיק. במניות זהו גם המחיר שלפיו נקבעת פקיעה של אופציות בתוך הכסף.

מחיר פתיחה Opening Price

מחיר הנכס בתחילת יום המסחר. הוא נקבע במכרז פתיחה, והוא יכול להיות רחוק ממחיר הסגירה הקודם כשיש חדשות בלילה. הפער הזה הוא הגאפ, וזה הסיכון שפקודות סטופ אינן מגינות מפניו.

שער יציג Reference Rate

שער חליפין רשמי המתפרסם על ידי גוף מוסמך לצורך השוואה. בישראל הוא נקבע על ידי בנק ישראל ומשמש להמרות ולדיווחים. הוא אינו המחיר שבו מבצעים המרה בפועל בברוקר.

מסחר אחרי שעות After-Hours Trading

מסחר המתבצע לאחר סגירת השוק הרגיל. הנזילות דלילה, המרווחים רחבים, והמחירים יכולים לזוז חזק על נפח קטן. חדשות שמתפרסמות בשעות האלה מייצרות את הגאפ של הפתיחה למחרת.

מסחר טרום פתיחה Pre-Market Trading

מסחר המתבצע לפני פתיחת השוק הרגיל. כמו במסחר שאחרי השעות, הנזילות נמוכה והמחיר פחות אמין. מסחר זה נותן אינדיקציה לכיוון הפתיחה, אבל לא התחייבות.

הפסקת מסחר Trading Halt

עצירה זמנית של המסחר בנכס מסוים. היא מופעלת בדרך כלל לפני פרסום מידע מהותי או אחרי תנועת מחיר קיצונית. בזמן עצירה אי אפשר לצאת מפוזיציה, וזהו סיכון אמיתי למי שמחזיק אופציות קצרות.

נעילת שוק Market Lock

מצב שבו הבקשה וההצעה מגיעות לאותו מחיר, ומעכבות עסקאות. זה קורה לרוב בשוק דליל או ברגעים של עומס. המצב נפתר תוך זמן קצר, אבל בינתיים הפקודות ממתינות.

עצירת מסחר Trading Suspension

השעיה של המסחר לתקופה ממושכת עקב אירוע מיוחד. היא יכולה להימשך ימים ואף יותר, למשל סביב חקירה או הליך מיזוג. במצב כזה שווי הפוזיציה קפוא, וכל תוכנית יציאה מושהית איתו.

פקודת שוק Market Order

פקודה לביצוע עסקה מיידית במחיר השוק הנוכחי. היא מבטיחה ביצוע ולא מחיר, ובאופציות לא נזילות היא יכולה להתבצע רחוק ממה שנראה על המסך. לכן ברוב מבני האופציות עדיפה פקודת לימיט.

פקודת לימיט Limit Order

פקודה לביצוע עסקה רק במחיר מוגדר או טוב ממנו. היא מבטיחה מחיר ולא ביצוע, ולכן היא עלולה לא להתמלא כלל. זו ברירת המחדל הסבירה במסחר באופציות, במיוחד במבנים מרובי רגליים.

פקודת סטופ Stop Order

פקודה המופעלת כשמחיר הנכס מגיע לרמה מוגדרת מראש. ברגע ההפעלה היא הופכת לפקודת שוק, ולכן המחיר בפועל יכול להיות גרוע מהרמה שנקבעה. בגאפ היא מתבצעת רק אחרי הפער, ולא בתוכו.

פקודת סטופ לימיט Stop-Limit Order

שילוב של פקודת סטופ ופקודת לימיט לביצוע מבוקר יותר. היא מונעת ביצוע במחיר גרוע במיוחד, ובתמורה מסתכנת בכך שלא תתבצע כלל. בתנועה חדה זה בדיוק התרחיש שבו היא לא מתמלאת.

הוראת עצירת הפסד נגררת Trailing Stop Order

פקודת סטופ הנעה יחד עם מחיר הנכס לכיוון הרווח. היא נועלת חלק מהרווח בלי לקבוע יעד מראש, ומופעלת כשהמחיר חוזר אחורה במרחק שנקבע. בשוק תנודתי היא נוטה להוציא מהפוזיציה מוקדם מדי.

ברוקר Broker

גוף המתווך בין המשקיע לשוק ומבצע עבורו עסקאות. הוא קובע את העמלות, את דרישות הבטחונות ואת כללי הסגירה הכפויה, ולכן הבחירה בו משפיעה ישירות על התוצאה. באופציות חשוב במיוחד לבדוק את דרישות המרג'ין ואת איכות הביצוע.

פלטפורמת מסחר Trading Platform

תוכנה או אתר המשמשים לביצוע עסקאות בשוק. היא קובעת אילו סוגי פקודות זמינים, איך נראה לוח האופציות ואיזה מידע מוצג בזמן אמת. פלטפורמה שאינה מציגה יוונים ומרווחים מקשה על ניהול פוזיציות אופציות.

חשבון מסחר Trading Account

חשבון המשמש לביצוע עסקאות בניירות ערך. סוג החשבון קובע מה מותר לעשות בו: חשבון מזומן אינו מאפשר כתיבת אופציות חשופות, וחשבון מרג'ין כן. הוא גם קובע את אופן הדיווח לרשויות המס.

חשבון פנסיוני Retirement Account

חשבון חיסכון המיועד להשקעה לטווח ארוך לקראת פרישה. לרוב יש בו הטבות מס והגבלות על משיכה, והכללים משתנים בין מדינות ובין סוגי חשבון. מסחר באופציות בחשבונות כאלה מוגבל לעיתים קרובות באסטרטגיות מסוימות בלבד.

מס רווח הון ריאלי Real Capital Gains Tax

מס המוטל על רווח הון בניכוי השפעת האינפלציה. הכללים, השיעורים והאופן שבו האינפלציה נלקחת בחשבון משתנים בין מדינות ובין סוגי נכסים. האמור כאן אינו ייעוץ מס.

דוח שנתי למס Annual Tax Report

דוח המסכם את הפעילות הפיננסית לצורך דיווח למס הכנסה. ברוקרים זרים אינם מנכים מס במקור בישראל, ולכן הדיווח הוא באחריות המשקיע. האמור כאן אינו ייעוץ מס.

המילון נועד להבהרת מונחים בלבד. אין באמור כאן משום ייעוץ השקעות, שיווק השקעות או המלצה לביצוע פעולה כלשהי בניירות ערך.